

Республика Татарстан Совет
Абалачевского сельского поселения
Менделеевского
муниципального района

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
Абалач авыл
җирлеге Советы

КАРАР

2022 елның 23 марта инан

№67

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
Абалач авыл җирлегендә
бюджет процессы турында
нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы Абалач авыл җирлеге советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Абалач авыл җирлегендә бюджет процессы турындагы Нигезләмәне күшүмтә нигезендә расларга.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Абалач авыл җирлеге Советының "Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы "Абалач авыл җирлеге" муниципаль берәмлекегенең бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында" 2020 елның 5 февралендәгэ 130 номерлы карары;
- "Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Абалач авыл җирлегендә бюджет процессы турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында" Абалач авыл җирлеге Советының 2014 елның 9 июлендәгэ 141 номерлы карары;
- "Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Абалач авыл җирлегендә бюджет процессы турындагы Нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында" Абалач авыл җирлеге Советының 2020 елның 28 октябрендәгэ 9 номерлы карары;
- "Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Абалач авыл җирлегендә бюджет процессы турында нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту хакында" Абалач авыл җирлеге Советының 2021 елның 29 ноябрендәгэ 58 номерлы карары.

2. Әлеге карарны маҳсус жиһазландырылган мәгълүмат стендларында, шулай ук Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Менделеевск муниципаль районының рәсми сайтында - www.mendeleevsk.tatar.ru "Абалач авыл җирлеге" бүлгендә урнаштырырга.

Абалач авыл җирлеге Советы рәисе

Р.Н.Сиражетдинов

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
Абалач авыл жирлеге Советының
2022 елның 23 мартаңдагы 67 номерлы
карасына күшүмтә

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
Абалач авыл жирлегендә
бюджет процессы турында нигезләмә

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

«Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Абалач авыл жирлегендә бюджет процессы турында» нигезләмә (алга таба - Нигезләмә) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Абалач авыл жирлеге» (алга таба – Жирлек бюджеты) муниципаль берәмлеге бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору барышында, шулай ук жирлекнең муниципаль бурычлары белән идарә итү, бюджетын исәпкә алуны гамәлгә ашыру, бюджет хисаплылыгын төзү, карау һәм раслау барышында бюджет хокук мәнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала.

1 статья. Жирлектә бюджет процессының хокукий нигезе

1. Элеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Жирлек уставы, шулай ук Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка нормалары нигезендә эшләнгән.

2. Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган терминнар һәм төшенчәләр элеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән норматив хокукий актлардагы мәгънәсендә кулланыла.

2 статья. Жирлек бюджетының хокукий рәвеше

1. Жирлек бюджеты һәм аның үтәлеше турында хисап өч елга (чираттагы финанс елы һәм план чоры) жирлек Советының муниципаль норматив хокукий акты формасында эшләнә һәм раслана. Жирлек бюджеты проекты чираттагы финанс елына төзелгән һәм расланган очракта, Жирлекнең башкарма комитеты Жирлекнең уртacha финанс планын эшли һәм раслый.

2. Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы карары 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) Жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

3. Жирлек бюджетының үтәлеше турында Жирлек Советы карарлары һәм хисапны раслау ел эчендә Жирлек бюджетының үтәлеше турында карар кануннарда билгеләнгән тәртиптә имза салынганнан соң жиңе көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

4. Жирлек бюджеты (жирле бюджет) муниципаль берәмлекнең чыгым йөкләмәләрен үтәү өчен билгеләнгән.

5. Жирле үзидарә органнары тарафыннан мәгарифнең башка рәвешләрендән файдалану һәм муниципаль берәмлекнең чыгым йөкләмәләрен үтәү өчен акча тоту рөхсәт ителми.

Жирлек бюджетының проекты һәм аның үтәлеше турындагы хисап жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән тәртиптә гавами тыңлауларга чыгарыла.

3 статья. Жирлектә бюджетара җайга салу

1. Бюджетара мөнәсәбәтләр - бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гавами-хокукий берәмлекләр арасында үзара мөнәсәбәтләр.

2. Район бюджетыннан Жирлек бюджетына бюджетара трансферлар түбәндәге формада бирелә:

жирлекләрнең бюджет тәэмим ителешен тигезләүгә дотацияләр;

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 133 һәм 140 статьяларында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.6 статьясында билгеләнгән очракларда субвенцияләр;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

башка бюджетара трансферлар.

3. Район бюджетыннан бюджетара трансферлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансферлардан тыш) жирлекләр бюджетларына район бюджетыннан бюджетара трансферлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

4. Жирлекләр бюджетларына дотацияләр исәпләү һәм бирү буенча Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга Татарстан Республикасы бюджеты, шул исәптән район бюджетына бирелә торган субвенцияләр исәбеннән район бюджетыннан Жирлек бюджетына бюджетара трансферлар (субвенцияләрдән тыш) Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44 статьясында каралган жирле бюджетларга Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферлар бирүнең төп шартлары үтәлгән очракта бирелә.

5. Жирлекләрнең бюджет тәэмим ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр Жирлекләргә Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан

Республикасы Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган Район Советының муниципаль хокукий актлары нигезендә бирелә.

6. Жирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә. Бюджетара субсидияләр Жирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

7. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган Поселение Советы каарларында каралган очракларда һәм тәртиптә башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен уртак финанслау максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин. Субсидияләр бирү максатлары һәм шартлары Жирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган башкарма комитетлар арасында килешүләр белән билгеләнә.

8. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган Жирлек Советының муниципаль хокукий актларында каралган очракларда һәм тәртиптә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп, муниципаль район бюджетына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрнең бер өлешен гамәлгә ашыруга жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

9. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм тиешле Татарстан Республикасы законнары таләпләре нигезендә кабул ителә торган Жирлек Советы каарларында каралган очракта һәм тәртиптә Жирлек бюджетына Район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

4 статья. Бюджет классификациясе

1. Жирлек бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет хисаплылыгын төзү Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең финанс органы Бюджет законнары нигезендә жирле бюджет чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели.

3. Бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге бюджет керемнәренең төрләрен (батырлыкларын) беркетә, жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каары белән раслана.

Жирлекнең финанс органы төп администраторлары жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керем төрләре буенча подваллар кодлары исемлеген раслый.

Жирлек бюджеты акчаларын төп булучеләр исемлеге поселок бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы составындагы Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каары белән билгеләнә.

Бюджет чыгымнарының булекләре, булекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре),

төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) төрләре исемлеге бюджет чыгымнарының ведомство структурасы составында йә Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән очракларда жыелма бюджет язмасы белән раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының статьялары һәм төрләре исемлеге бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын раслаганда Жирлек бюджеты турында Жирлек советы карагы белән раслана.

5 статья. Жирлек жирлегенең бюджет процессы принциплары һәм этаплары

1. Авыл жирлегендә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә.
2. Бюджет процессының төп этаплары түбәндәгеләр:
  - 1) Жирлек бюджетының проектын төзү;
  - 2) Жирлек бюджетын карау һәм раслау;
  - 3) Жирлек бюджетын үтәү;
  - 4) Жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;
  - 5) бюджет исәбен гамәлгә ашыру;
  - 6) бюджет хисаплылыгын төзү, тикшерү, карау һәм раслау.

6 статья. Бюджет процессында катнашучылар

1. Бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:
  - 1) Жирлек советы;
  - 2) Жирлек башлыгы;
  - 3) Жирлек Башкарма комитеты;
  - 4) Жирлекнең контроль-хисап органы;
  - 5) Жирлекнең финанс органы;
  - 6) бюджет акчаларын бүлүчеләр, баш бүлүчеләр;
  - 7) Баш администраторлар, бюджет көрөнәре администраторлары;
  - 8) баш администраторлар (бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары);
  - 9) бюджет чараларын алушылар.
2. Жирле үзидарә органнары булган бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре үзенчәлекләре Бюджет законнары, Жирлек уставы һәм муниципаль хокукий актлар белән билгеләнә.

7 статья. Жирлек Советының бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек советы:
  - 1) Жирлек бюджетының проектын карый, Жирлек бюджетын раслый, Жирлекне үстерү планнарын һәм программаларын кабул итә, жирле бюджетның үтәлеше

турында еллык хисапны раслый, Жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертә;

2) Жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыручи органнарның хокукый статусын төзи һәм билгели;

3) Жирлекнең бюджеты белән бергә Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен раслый;

4) муниципаль бурыч буенча өстәмә чикләүләр раслый;

5) Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирү үләмен һәм шартларын раслый;

6) жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килемешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар билгели;

7) чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) жирлек бюджеты проектын караганда муниципаль гарантияләр бирү үләмнәрен билгеләү һәм тәртибе турында каар кабул итә;

8) муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында муниципаль берәмлекнең катнашу тәртибен билгели;

9) муниципальара характеристагы жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә жирлек бюджетыннан район бюджетына бюджетара трансфертларны күчерү һәм куллану максатларын һәм тәртибен раслый;

10) Жирлек муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү турында каарлар кабул итү тәртибен, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, эшләр башкаруны билгели;

11) муниципаль казна учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган түләүле хезмәтләрдән керемнәрне күчерү бюджетына юлламаның тәртибен һәм үләмен билгели, муниципаль унитар предприятиеләр тарафыннан жирле бюджетка салым түләгәннән һәм башка мәжбүри түләүләрдән соң калган табышның бер өлешен күчерүнең тәртибен, үләмнәрен һәм срокларын билгели;

12) жирле салымнар һәм жыемнар билгели, алар буенча ставкалар үләмнәрен билгели һәм аларны түләү буенча салымнар һәм жыемнар турындагы федераль законнарда бирелгән хокуклар чикләрендә ташламалар бирә;

13) муниципаль район бюджетына күчерелергә тиешле аерым салым булмаган керемнәрдән авыл жирлекләре бюджетларына керемнәрне күчерү нормативларын федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары нигезендә билгели;

14) Жирлекнең контроль-хисап органнарын төзи, аларның составын раслый;

15) Жирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, Жирлекнең үстерү программаларыннан файдалануны, Жирлекнең Башкарма комитеты эшчәнлеген тикшереп тора;

16) Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм бюджет законнарының башка хокукый актлары, Жирлек уставы, башка муниципаль хокукый актлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

8 статья. Жирлек башлыгының бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек башлыгы Жирлек советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.

Жирлек башлыгы:

1) муниципаль берәмлек башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимијате органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, ышанычнамәсез рәвештә муниципаль берәмлек исеменнән эш итә;

2) Жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы сессияләрен чакыра һәм аларда рәислек итә;

3) Жирлек Уставында билгеләнгән тәртиптә Жирлек Советы кабул иткән норматив хокукий актларга күя һәм халыкка житкәрә;

4) Жирлек Советын тоту һәм аның эшчәнлеген тәэммин итү өчен Жирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

5) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэммин итә;

14) бюджет үтәлешенә касса хезмәте күрсәткәндә Жирлек бердәм бюджет счетларында акчалар белән идарә итә;

15) казна акчалары исәбеннән түләтүләр турында суд каарларын үтәүгә бәйле башкарма документларның һәм башка документларның исәбен алыш бара һәм саклауны гамәлгә ашыра;

16) Жирлекнең бюджет хисабын формлаштыра һәм төзи;

17) Жирлек бюджеты акчаларын алучыларның бюджет акчалары белән операцияләрне, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының администраторлары акчалары белән, шулай ук бюджет кредитлары, бюджет инвестицияләре һәм муниципаль гарантияләр алучыларның бүлеп бири, алу, максатчан файдалану һәм бюджет акчаларын кире кайтару шартларын үтәвен тикшереп тора;

18) үзенә буйсынуучы күрсәтмә бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

19) бюджет йөкләмәләре лимитының төп бүлүчеләре, бүлүчеләре һәм акчаларын алучылары өчен билгели;

20) бюджет ассигнованиеләрен һәм (яисә) бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет акчаларының баш бүлүчеләренә житкериү тәртибен билгели;

21) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек итә;

22) Чираттагы финанс елниң һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын эшләүдә катнаша;

23) адреслы инвестиция программын төзүдә катнаша;

24) чираттагы финанс елниң гыйнварында Россия Федерациясендә эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә гамәлгә ашыру һәм эшчәнлек алыш бару өчен кирәклे бюджет акчалары алучыларны тәэммин итү тәртибен билгели;

25) жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары кодлары исемлеген раслый;

26) Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының бюджет законнары, Жирлек уставы, башка муниципаль хокукый актлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Жирлекнең финанс органының аерым бюджет вәкаләтләре Жирлекнең башкарма комитеты һәм Районның башкарма комитеты арасында килешү нигезендә районның финанс органы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

9 статья. Жирлек башкарма комитетының бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек башкарма комитеты:

1) план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразын эшли;

2) Жирлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын эшли;

3) Жирлек Советы раслануга кирәkle документлар һәм материаллар белән Жирлек бюджеты проектын кертә;

4) Жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын тәзүне тәэммин итә, Жирлек Советын раслауга жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап тапшыра;

5) законнар нигезендә товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), шәхси эшкуарларга, физик затларга субсидияләр бирү тәртибен, шартларын билгели;

6) башкарма комитетның финанс ресурслары белән эш итә;

7) Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бару тәртибен билгели;

8) үз вәкаләтләре чикләрендә расланган бюджет нигезендә Поселение чаралары белән эш итә;

9) казна учреждениеләре булып тормаган коммерциягә карамаган башка оешмаларга законнар нигезендә субсидияләр бирү тәртибен, шартларын һәм күләмен раслый;

10) муниципаль учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгели;

11) Жирлек Советы каарлары нигезендә муниципаль берәмлек исеменнән кыйммәтле кәгазыләр чыгару юлы белән муниципаль эчке алышмаларны гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан жирле бюджетка жәлеп ителә торган кредитлар ала, муниципаль мөлкәтне залогка тапшыру һәм муниципаль гарантияләр бирү юлы белән муниципаль эчке алышмаларны гамәлгә ашыра;

12) чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта (бюджет проектын төзегәндә төгәлләштерелгән очракта) бюджет һәм автоном учреждениеләр өчен муниципаль хезмәт күрсәтүләр (башкарыла торган эшләр) күләмен бер елга кадәр, чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта (бюджет проектын төзегәндә төгәлләштерелгән очракта) бер елга кадәр вакытка,

тиешле хезмәтләрне кулланучылар булып торучы физик һәм (яисә) юридик затлар категорияләре исемлеген билгели, муниципаль биремнең үтәлешен тикшереп тору тәртибен, муниципаль биремне үтәү турындағы хисаплылык таләпләрен, физик яисә юридик затлар тарафыннан тиешле хезмәтләргә түләүгә түләүгә бәяләрнең иң чик бәяләрен (тарифларын) йә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очракларда күрсәтелгән бәяләрне билгеләү тәртибен, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очракларда (тарифларны), муниципаль финанс хезмәтләрен күрсәтүне тәэммин итү күләмен билгели, жирле финанс чараларын үтәүне тәэммин итү тәртибен билгели;

13) расланган бюджет күләмендә жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла торган муниципаль программаларны (ярдәмче программаларны) раслый, аларны гамәлгә ашыру срокларын билгели, муниципаль программаларны эшләү һәм аларны төзү һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул итү тәртибен билгели;

14) муниципаль бюджет һәм автоном учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлеген финанслау, муниципаль учреждениеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, шартнамә нигезендә билгеләп куя һәм аларның житәкчеләрен үз вазыйфаларыннан азат итә;

15) жирлек Советы каары нигезендә муниципаль заказ төзи, жирлекнең үз матди һәм финанс чараларыннан файдаланып, жирлек ихтыяжлары өчен эшләр заказчысы булып тора;

16) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

17) Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка муниципаль хокукый актларда, жирлек уставында, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

10 статья. Халыкның контроль-хисап органының бюджет вәкаләтләре

1. Жирлекнең контроль-хисап органы Жирлек советы тарафыннан төзелә.

2. Жирлекнең контроль-хисап органын оештыру һәм аларның эшчәнлеге тәртибе "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә. Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә Жирлекнең контроль-хисап органы эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

3. Жирлек советы Районның Контроль-хисап палатасы белән жирлекнең тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча контроль-хисап органы

вәкаләтләрен тапшыру турында Район Советы белән килешү төзөргә хокуклы.

11 статья. Жирлек фондының финанс органы бюджет вәкаләтләре

1. Жирлекнең финанс органы муниципаль берәмлек территориясендә жирле үзидарә Советы төзи торган һәм бердәм финанс һәм салым сәясәтен гамәлгә ашыра торган, бюджет законнарында, муниципаль норматив хокукий актларда билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарәнен функциональ органы була.

2. Жирлекнең финанс органы:

- 1) Жирлек бюджетының проектын һәм уртacha сроклы финанс планын төзи;
- 2) жирлек бюджетының җыелма бюджет язмасын төзи һәм төгәлләштерә;
- 3) Жирлек бюджетының проектын төзу һәм Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап төзу өчен кирәkle төп күрсәтмә биүчеләрдән, акча алучылардан һәм материаллар ала;
- 4) төп администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керемнәр төрләре буенча подваллар кодлары исемлеген раслый.

Бюджет керемнәренең баш администраторлары составы һәм (яисә) функцияләре үзгәргәндә, шулай ук бюджет керемнәре классификациясе кодлары структурасын бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлегенә үзгәрту һәм билгеләү принциплары үзгәргәндә, шулай ук бюджетлар керемнәре классификациясенең аларга беркетелгән кодлары составына бюджет турындагы карага үзгәрешләр кертмичә генә жирлекнең финанс органының норматив хокукий акты нигезендә кертелә;

- 5) Россия Федерациясе Бюджет кодексында башкасы каралмаган булса, бюджет чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели;
- 6) муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэмин итә;

7) Жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын билгеләнгән тәртиптә тапшыра;

8) муниципаль бурыч китабын алыш бара.

Муниципаль бурыч китабына шушы йөкләмәләр төрләре буенча муниципаль берәмлекнең бурыч йөкләмәләре күләме турында, аларның барлыкка килү һәм үтәлу датасы турында, йөкләмәләрне тәэмин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук муниципаль озак вакытлы китапка кертелү тәртибе һәм срокы Дәүләт Советының башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълумат кертелә;

9) касса планын төзу һәм алыш бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының төп администраторлары тарафыннан касса планын төзу һәм алыш бару өчен кирәkle белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели;

10) бюджет чараларын, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, баш бүлүчеләрнен (курсәтмәчеләрнен) бюджет язмаларын төзу һәм алыш бару тәртибен; бюджет

- кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йөкләмәләр өчен туләүне санкцияләүне билгели;
- 11) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру методикасын һәм тәртибен билгели;
- 12) баш бүлүчегә, боерык биручегә һәм бюджет акчаларын алучыларга карата төп бүлүчеләрне, боерык биручеләрне һәм бюджет акчаларын алучыларны финанслауга заявкалар нигезендә финанслауның иң чик күләмнәрен билгели;
- 13) Жирлек бюджетын үтәгәндә фактта алынган көрөмнәрне агымдагы финанс елына (агымдагы финанс елына һәм план чорына) муниципаль хисаплашуларны биләүгә, муниципаль бурычны каплауга, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 217 статьясындагы З пункттында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта муниципаль берәмлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә бюджет турындагы карага үзгәрешләр кертмичә жибәрергә хокуклы;
- 14) бюджет үтәлешенә касса хезмәте күрсәткәндә Жирлек бердәм бюджет счетларында акчалар белән идарә итә;
- 15) казна акчалары исәбеннән түләтүләр турында суд карагларын үтәүгә бәйле башкарма документларның һәм башка документларның исәбен алып бара һәм саклауны гамәлгә ашыра;
- 16) Жирлекнең бюджет хисабын формлаштыра һәм төзи;
- 17) Жирлек бюджеты акчаларын алучыларның бюджет акчалары белән операцияләрне, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының администраторлары акчалары белән, шулай ук бюджет кредитлары, бюджет инвестицияләре һәм муниципаль гарантияләр алучыларның бүләп бириү, алу, максатчан файдалану һәм бюджет акчаларын кире кайтару шартларын үтәвен тикшереп тора;
- 18) үзенә буйсынуучы күрсәтмә биручеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;
- 19) бюджет йөкләмәләре лимитының төп бүлүчеләре, бүлүчеләре һәм акчаларын алучылары өчен билгели;
- 20) бюджет ассигнованиеләрен һәм (яисә) бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет акчаларының баш бүлүчеләренә житкерү тәртибен билгели;
- 21) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек итә;
- 22) Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын эшләүдә катнаша;
- 23) адреслы инвестиция программын төзүдә катнаша;
- 24) чираттагы финанс елның гыйнварында Россия Федерациясендә эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә гамәлгә ашыру һәм эшчәнлек алыш бару өчен кирәклे бюджет акчалары алучыларны тәэмин итү тәртибен билгели;
- 25) жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары кодлары исемлеген раслый;
- 26) Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының бюджет законнары, Жирлек уставы, башка муниципаль хокукый актлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Жирлекнең финанс органдының аерым бюджет вәкаләтләре Жирлекнең башкарма комитеты һәм Районның башкарма комитеты арасында килемеш нигезендә районның финанс органы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

12 статья. Бюджет акчалары баш урнаштыруучының бюджет вәкаләтләре

1. Төп күрсәтмә бирүчеләр һәм бюджет акчалары бүлүчеләр исемлеге Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы карапы белән расланган Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы белән билгеләнә.

2. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

1) расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэмин итә;

2) үзенә буйсынган күрсәтмә бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

3) үзенә расланган бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;

4) Жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

5) бюджет язмасын төзи, раслый һәм алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы эш бирүчеләр һәм бюджет чараларын алучылар буенча төзи һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәрне төзи һәм раслый;

10) башка бюджетара трансферларны алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнән үтәлешен тәэмин итә;

11) тубәндәге максатларга юнәлтелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра:
бюджет акчаларын тотучы һәм аның карамагыннадагы боерык бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар тарафыннан чыгымнар буенча бюджет төзү һәм үтәү процедуralарының эчке стандартларын һәм процедуralарын үтәү;
бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген арттыру чараларын әзерләү һәм оештыру;

12) бюджет акчаларының баш бүлүчесенең бюджет хисабын төзи;

13) үзенә буйсынуучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча муниципаль берәмлек исеменнән тиешенчә жавап бирә;

14) муниципаль берәмлек исеменнән судта муниципаль берәмлеккә карата дәгъвалар буенча жаваплы вәкил буларак чыгыш ясый:

а) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтижәсендә физик затка яисә юридик затка китерелгән зыянны ведомстволарның буенча, шул исәптән законнарга туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын чыгару нәтижәсендә каплау турында;

б) казна учреждениесе булып торучы бюджет акчаларын алучыга аның акчалата йөклэмәләрен үтәү өчен тапшырылган бюджет йөклэмәләре лимитлары җитмәгендә тәкъдим ителә;

15) Россия Федерациисе законнарында һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда, шулай ук әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашира.

3. Бюджет чараларын гамәлгә аширу:

1) Жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөклэмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы күрсәткечләр һәм (яисә) бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм Жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

4) бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесе тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашира.

13 статья. Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы

1. Жирле үзидарә органнары булып торучы һәм (яисә) алар карамагындағы казна учреждениеләре карамагындағы жирлек керемнәренең баш администраторларының бюджет вәкаләтләре жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән һәм Жирлек Советы раслаган Поселение бюджеты турындағы карап белән расланган тәртиптә гамәлгә аширыла.

2. Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы:

1) жирлек бюджеты керемнәренең аңа буйсынучы администраторлары исемлеген төзи;

2) урта сроклы финанс планын һәм (яисә) Жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәклө белешмәләрне тапшыра;

3) Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторын формалаштыра һәм аның бюджет хисабын тапшыра;

4) Россия Федерациисе керемнәре чыганаклары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганаклары реестрына беркетелгән керем чыганаклары турындағы белешмәләрне кертү өчен;

5) керемнәр буенча бюджетны төзү һәм үтәү процедуralарын үтәүгә, бюджет хисаплылыгын төзүгә һәм әлеге баш администратор тарафыннан бюджет керемнәренең баш администраторы һәм бюджет керемнәренең ведомство буйсынуындагы администраторлары тарафыннан бюджет исәбен алып баруга юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашира;

6) Россия Федерациисенең бюджет законнарында һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда, шулай ук әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашира.

3. Бюджет керемнәре администраторы:

- 1) алар буенча бюджетка түләүләрне, пеняларны һәм штрафларны башкаруның тулысынча һәм үз вакытында башкаралуын исәпләүне, исәпкә алуны һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыра;
- 2) бюджетка түләүләр буенча бурыч, пенялар һәм штрафлар түләтүне гамәлгә ашыра;
- 3) бюджетка артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне, пеняларны һәм штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны үз вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык түләтелгән суммага исәпләнгән процентларны кире кайтару туринда карап кабул итә һәм Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;
- 4) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләрне исәпләү (төгәлләштерү) туринда карап кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;
- 5) “Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру туринда” 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федеरаль законда билгеләнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түләүләр туринда дәүләт мәгълүмат системасына, Россия Федерациясе законнарында каралган очраклардан тыш, физик һәм юридик затлар тарафыннан муниципаль хезмәтләр өчен акча түләү өчен кирәkle мәгълүматны, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен формалаштыру чыганаклары булган башка түләүләрне бирә;
- 6) бюджет керемнәренең баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә, Жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторына жирлек бюджеты керемнәренең тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәkle белешмәләрне һәм бюджет хисаплылыгын төзи һәм тапшыра;
- 7) Россия Федерациясенең бюджет законнарында һәм аның нигезендә кабул ителә торған муниципаль хокукий актларда, шулай ук әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

14 статья. Жирлек жирлегенең бюджет акчаларын алушының бюджет вәкаләтләре

1. Бюджет чарапарын алучы:

- 1) финанс-хужалык эшчәнлеге планын төзи һәм аны үти;
- 2) бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләренең китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;
- 3) үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренең нәтижәлелеген, максатчан файдалануын тәэмин итә;
- 4) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәрне баш күрсәтмә бирүчегә (курсәтмә бирүчегә) кертә;
- 5) бюджет исәбен алыш бара йә килешү нигезендә башка муниципаль учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) вәкаләт бирә;
- 6) бюджет акчаларын алушының тиешле баш бүлүчегә (курсәтмә бирүчегә) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

7) Россия Федерациисенең бюджет законнарында һәм аның нигезендә кабул итөлө торған муниципаль хокукий актларда, шулай ук әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

15 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының (администраторының) бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек Советы каары белән бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары) исемлеге раслана.
  2. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:
    - 1) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәр һәм түләүләрне планлаштыра (фаразлый), бюджетның бердәм счетында акчаларның қалган өлешләре белән идарә итү операцияләреннән тыш;
    - 2) Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары бюджетына керүнен тулылыгын һәм үз вакытында башкарылуын тикшереп тора;
    - 3) жирлекнең бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджеттан керемнәр һәм түләүләр тәэммин итә;
    - 4) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;
    - 5) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча эчке стандартларны һәм бюджетны төзу һәм үтәү процедуralарын үтәүгә, бюджет хисаплылыгын төзу һәм бюджет исәбен алыш баруга юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра, бу баш администратор тарафыннан бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан;
    - 6) Россия Федерациясенең бюджет законнарында һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда, шулай ук әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

16 статья. Муниципаль казна учреждениелэренең хокукий хэле узенчэлеклэрэ

1. Муниципаль казна учреждениесе, әгәр Россия Федерациясе законнары белән башкасы билгеләнмәгән булса, бюджет чарапарын баш бүлүченең (курсәтмә бирүченең) бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирлекнең жирле үзидаре органы карамагында була.
Бюджет чарапарын алучының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда казна учреждениесенең үз карамагында булган бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) белән үзара эшчәнлеге Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Граждан кодексы, "Коммерциягә карамаган оешмалар турында" Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.
  2. Казна учреждениесе эшчәнлеген финанс белән тәэммин иту Поселение бюджеты акчалары исәбеннән һәм бюджет сметасы нигезендә гамәлгә ашырыла.
  3. Муниципаль казна учреждениесе, әгәр мондый хокук аның гамәлгә кую документларында каралган булса гына, керем китерә торган эшчәнлекне гамәлгә

ашырырга мөмкин. Курсәтелгән эшчәнлектән алынган керемнәр Жирлек бюджетына керә.

4. Муниципаль казна учреждениесе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Федераль казначылыкта ачылган шәхси счетлар аша бюджет чаралары белән операцияләрне гамәлгә ашыра.

5. Муниципаль контрактларның муниципаль казна учреждениесе тарафыннан бюджет акчалары исәбеннән үтәлергә тиешле башка шартнамәләр төзү һәм түләү, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында башкасы билгеләнмәгән булса, казна учреждениесенә житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә муниципаль берәмlek исеменнән башкарыла.

Муниципаль контрактлар төзегендә Нигезләмәнең әлеге өлешенең муниципаль казна учреждениесе тарафыннан таләпләрне, башка шартнамәләрне бозу аларны суд тарафыннан әлеге казна учреждениесе карамагында булган бюджет чараларын баш бүлүченең (курсәтмә бирученең) бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи жирле үзидарә органы дәгъвасы буенча гамәлгә яраксыз дип тану очен нигез булып тора.

6. Бюджет чараларын алучы буларак казна учреждениесенә элек житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитларның бюджет акчаларын баш бүлүче (курсәтмә бируче) буларак киметелгән очракта, ул тоткыннардан килеп чыга торган бюджет йөкләмәләрен казна учреждениесе тарафыннан үтәү мөмкинлеге булмауга кiterә:

- муниципаль контрактлар, казна учреждениесе дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү очен товарларны, эшләрне, хезмәт курсәтуләрне сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә мондый муниципаль контрактларның яна шартларын, шул исәптән аларны үтәү бәясе һәм (яисә) сроклары һәм товарның (эш, хезмәт курсәтуләрнен) саны (куләме) буенча килештерүне тәэмин итәргә тиеш;

- башка килешүләр (килешүләр), казна учреждениесе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган гомуми таләпләр нигезендә мондый шартнамәләрнен (килешүләрнен) яна шартларын килештерүне тәэмин итәргә тиеш, ә килешүне (килешүне) өзү яна шартлар буенча килешүгә ирешмәгән очракта.

Муниципаль контракт, башка шартнамә (килешү) ягы казна учреждениесеннән бары тик фактта тотылган зыянны гына кайтаруны таләп итәргә хокуклы, ул муниципаль контракт, башка килешү (килешү) шартларын турыдан-туры үзгәртүгә бәйле.

7. Муниципаль казна учреждениесенә аның акчалата йөкләмәләрен үтәү очен житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары житәрлек булмаганда, муниципаль берәмlek исеменнән мондый йөкләмәләр буенча тиешле муниципаль казна учреждениесе карамагында булган бюджет акчалары баш курсәтмәсенең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи жирле үзидарә органы тиешенчә жавап бирә.

8. Муниципаль казна учреждениесе судта дәгъвачы һәм жавап бируче буларак мөстәкыйль чыгыш ясый.

9. Муниципаль казна учреждениесе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкару документында курсәтелгән акчалата йөкләмәләрне үтәүнә тәэмин итә.

10. Муниципаль казна учреждениесе кыйммәтле кәгазыләр (заемнар) сатып алырга һәм кредит (заемнар) алырга хокуклы түгел. Муниципаль казна учреждениесенә субсидияләр һәм бюджет кредитлары бирелми.

11. Муниципаль казна учреждениесе шартнамә (килешу) нигезендә башка оешмага (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) бюджет исәбен алып бару һәм бюджет хисаплылыгын формалаштыру вәкаләтләрен тапшырырга хокуклы.

12. Әлеге статьяда билгеләнгән нигезләмәләр, күрсәтелгән органнарың вәкаләтләрен билгели торган Россия Федерациясе бюджет законнары нигезләмәләрен исәпкә алыш, жирле үзидарә органнарына (муниципаль органнарга) кагыла.

17 статья. Халыкның жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтүне гамәлгә ашыру тәртибе

1. Жирлек бюджеты үтәлешенә кассалы хезмәт күрсәтүне Федераль казначылык Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яисә) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының вәкаләтле органы Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы (Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының территориаль органы) тарафыннан Федераль казначылыкның бюджет үтәлеше буенча аерым функцияләр башкару турындагы килешу нигезендә Федераль казначылыкның территориаль органы тарафыннан бюджет үтәлешенә касса хезмәте күрсәтелгәндә федераль казначылыкны гамәлгә ашыра.

2. Бюджетлар үтәүгә касса хезмәте күрсәткәндә:

бюджетларның бердәм счетларында акчалар белән идарә итүне Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, муниципаль хокукий актлар нигезендә жирлекнең финанс органы гамәлгә ашыра;

бюджеттан касса түләүләре Федераль казначылык органына һәм (яисә) территориаль органы тарафыннан Федераль казначылык органына һәм (яисә) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының территориаль органына тапшырылган түләү документлары нигезендә, аларны тапшыру чираты тәртибендә һәм бюджетның бердәм счетында акчаларның факттагы өлеше чикләрендә гамәлгә ашырыла;

бюджетның бердәм счетында бюджеттан касса кертемнәре һәм касса түләүләре буенча барлык операцияләр Федераль казначылык органы һәм (яисә) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Россия Федерациясе бюджет классификациясе кодлары буенча территориаль органы тарафыннан уздырыла һәм исәпкә алына;

Федераль казначылык органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының территориаль органнары Жирлекнең финанс органына тиешле бюджетларны үтәү буенча касса операцияләре турында мәгълүмат, шулай ук консолидацияләнгән бюджетка керүче башка бюджетларны үтәү буенча касса операцияләре турында мәгълүмат тапшыралар.

3. В случае передачи органу Федерального казначейства и (или) территориальному органу Министерства Финансов Республики Татарстан отдельных функций по исполнению бюджета Поселения в соответствии с соглашением об осуществлении этих функций, заключенным с учетом положений статьи 168 Бюджетного кодекса Российской Федерации, особенности кассового обслуживания бюджета

устанавливает Федеральное казначейство в соответствии с положениями пункта 1 ст. 241.1 Бюджетного кодекса Российской Федерации.

4. Банк депозитларында бюджет акчаларын урнаштыру, банк депозитларында бюджет акчаларын урнаштыру һәм алынган керемнәрне ышанычлы идарәгә тапшыру исәбенән бюджет үтәлеше процессында өстәмә керемнәр алу, Россия Федерациисе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

Банк депозитларында Россия Федерациисе Бюджет кодексы нигезендә урнаштырылган агымдагы финанс елы ахырына акчалар булу рөхсәт ителә.

18 статья. Жирлек бюджетының үтәлешенә финанс контролен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары

1. Жирлек бюджетының үтәлешенә финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар түбәндәгеләр була:

- 1) Жирлек советы;
- 2) Жирлекнең контроль-хисап органы;
- 3) Жирлекнең финанс органы;
- 4) жирлекнең башкарма комитеты;
- 5) бюджет акчаларының баш бүлүчесе;
- 6) бюджет керемнәренең баш администраторы;
- 7) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы.

2. Жирлек советы түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

1) жирлек бюджеты турында Поселения Советы каары проектын һәм бюджет-финанс өлкәсендә Жирлек Советы каарларының башка проектларын карау һәм раслау барышында башлангыч контроль;

2) агымдагы контроль - Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каарын үтәүнен аерым мәсьәләләрен тикшеру барышында;

3) аннан соңғы контроль - аны үтәүнен законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Жирлек бюджетын үтәү нәтижәләре буенча.

3. Жирлекнең контроль-хисап органы Россия Федерациисе Бюджет кодексы, "Россия Федерациисе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыра.

4. Жирлекнең башкарма комитеты бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыра.

5. Жирлекнең финанс органы тарафыннан финанс контролен гамәлгә ашыру рәвешләре һәм тәртибе Россия Федерациисе Бюджет кодексы, бюджет законнарының башка актлары һәм Россия Федерациисенең, Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары һәм муниципаль норматив хокукий актлар белән билгеләнә.

6. Бюджет акчаларының баш бүлүчеләре бюджет акчаларыннан файдалануның хокук яғыннан, максатчан, нәтижәле файдалануын тәэммин итү өлешендә бюджет акчаларының ведомство буйсынуындагы эш биручеләргә (алучыларга) финанс контролен гамәлгә ашыралар.

Бюджет акчаларының төп күрсәтмә биручеләре субсидияләрдән, субвенцияләрдән файдалануны күрсәтелгән акчаларны бюджеттан биргәндә билгеләнгән шартларга һәм максатларга туры китереп тикшереп торалар.

Бюджет акчаларын төп бүлүчеләр бюджет акчаларын алучылар (алучылар) һәм муниципаль унитар предприятиеләр карамагындағы эш биручеләргә тикшерүләр уздырырга хокуклы.

7. Бюджет керемнәренең баш администраторлары ведомство буйсынуындагы администраторларга керемнәр администрацияләү функцияләрен гамәлгә ашыру буенча бюджет керемнәренең финанс контролен гамәлгә ашыралар.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынуындагы администраторлары тарафыннан бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын бюджеттан касса түләүләрен финанслауны финанс контролендә тота.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынуындагы администраторларына тикшерүләр уздырырга хокуклы.

19 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәренә салым керемнәре, салым булмаган керемнәр һәм кире кайтарылмый торган керемнәр керә.

2. Жирлек бюджетына Салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә Жирлек Советы билгели торган түбәндәге жирле салымнардан салым керемнәре күчерелә:

1) жир салымы - 100 процент норматив буенча;

2) физик затлар мөлкәтенә салым - 100 процент норматив буенча.

3. Жирлек бюджетына федераль салымнар һәм жыемнардан, шулай ук Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнары нигезендә региональ салымнар күчерелә.

4. Жирле бюджетның салым булмаган керемнәре Россия Федерациясе Бюджет кодексының 41, 42, 46, 58 һәм 62 статьялары нигезендә төзелә.

5. Жирлек Советы каары белән жирле салымнар кертелә, алар буенча салым ставкалары билгеләнә һәм Россия Федерациясенең салым һәм жыемнар турындағы законнарында вәкиллекле органга бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламалары бирелә.

6. Агымдагы финанс ел дәвамында аларның үз көчләренә керүен фаразлаучы жирле салымнар турында Поселение Советы каарына үзгәрешләр керту агымдагы финанс елына (агымдагы финанс елы һәм план чоры) жирле бюджет турында Жирлек Советы каарына тиешле үзгәрешләр кертелгән очракта гына рөхсәт итәлә.

7. Жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәрту һәм гамәлдән чыгару, жирле бюджет акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыру каралган жирлек

Советының норматив хокукий актлары Жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе инициативасы буенча гына яисә Жирлек башкарма комитеты житәкчесе бәяләмәсе булганда гына жирлек Советы каравына кертелергә мөмкин.

20 статья. Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары исемлеге һәм реестрлары

1. Жирлекнең финанс органы Жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрын алыш бара.
2. Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары исемлеге дигэндә, жирлек бюджеты керемнәре исемлеген төзү чыганаклары булган жирле салымнар һәм башка мәжбүри түләүләр жыелмасы (исемлеге), жирлек бюджеты керемнәре исемлеген төзү тәртибендә аларның барлыкка килүенең хокукий нигезләрен, исәпләү тәртибен (куләмнәрен, ставкаларын, ташламаларын) һәм жирлек бюджеты керемнәре чыганакларының башка характеристикаларын күрсәтеп, жирле салымнар һәм башка мәжбүри түләүләр жыелмасы (исемлеге) аңлашыла.
3. Бюджет керемнәре чыганаклары реестры дигэндә, Жирлек керемнәре чыганаклары исемлеге нигезендә бюджетны төзү, раслау һәм үтәү барышында барлыкка килә торган жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары буенча бюджет керемнәре турында мәгълүмат жыелмасы аңлашыла.
4. Жирлек керемнәре чыганаклары исемлеген төзү һәм алыш бару тәртибе, мәгълүмат составына карата гомуми таләпләр, Жирлек керемнәре чыганаклары реестрын төзү һәм алыш бару тәртибе, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.
5. Жирлекнең бюджет керемнәре чыганаклары реестрлары жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төzelә һәм алыш барыла.
6. Жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрлары законнар нигезендә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

21 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациисе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимиите органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларның үтәлеше Россия Федерациисе законнары, шартнамәләр һәм килешуләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында Поселение бюджеты акчалары исәбеннән башкарлырга тиеш.
2. Бюджет ассигнованиеләренә түбәндәгеләр керә:
  - 1) муниципаль хезмәтләр күрсәтү (эшләр башкару), шул исәптән муниципаль ихтияжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контракtlар өчен туләүгә ассигнованиеләр;
  - 2) халыкны социаль тәэмин итү;

- 3) муниципаль учреждениеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү;
- 4) юридик затларга (дәүләт (муниципаль) учреждениеләргә), индивидуаль эшқуарларга, физик затларга субсидияләр бирү;
- 5) бюджетара трансфертлар бирү;
- 6) халыкара хокук субъектларына түләүләр, кертемнәр, түләүсез күчерүләр бирү;
- 7) муниципаль бурычка хезмәт курсату;
- 8) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарның вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмаулары) нәтижәсендә гражданга яисә юридик затка китерелгән зыянны түләтү турында муниципаль берәмлеккә карата дәгъвалар буенча суд актларын үтәү.

3. Муниципаль хезмәтләр курсату (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләренә түбәндәге ассигнованиеләр керә:

- 1) казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәэммин итү, шул исәптән физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр курсату (эшләр башкару);
- 2) бюджет һәм автоном учреждениеләргә субсидияләр бирү, алар тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэммин итүгә субсидияләрне дә кертеп;
- 3) муниципаль учреждениеләр булмаган коммерциягә карамаган оешмаларга субсидияләр бирү, шул исәптән курсателгән оешмалар тарафыннан физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр курсату (эшләр башкаруга) шартнамәләр (килешүләр) нигезендә;
- 4) муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру;
- 5) муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт курсатуләр сатып алу (казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэммин итү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм казна учреждениеләре муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләреннән тыш), шул исәптән:
  - социаль өлкәдә муниципаль хезмәтләр курсату гә муниципаль социаль заказны үтәүне финанс белән тәэммин итү максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүчеләргә, юридик затларга, шәхси эшқуарларга, шулай ук физик затларга субсидияләр бирү.

4. Муниципаль биремдә түбәндәгеләр булырга тиеш:

курсателгән муниципаль хезмәтләрнең (башкарыла торган эшләрнең) сыйфатын һәм (яисә) күләмен (эттәлеген) характеристлаучы курсаткечләр;

муниципаль биремнең үтәлешен тикшереп тору тәртибе, шул исәптән аны вакытыннан алда туктату шартлары һәм тәртибе;

муниципаль биремнең үтәлеше турындагы хисаплылык таләпләре.

Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр курсату гә муниципаль биремдә шулай ук түбәндәгеләр булырга тиеш:

тиешле хезмәтләрдән файдаланучы физик һәм (яисә) юридик затлар категорияләрен билгеләү;

тиешле хезмәтләр курсату тәртибе;

Россия Федерациясе законнарында аларны түләүле нигездә курсату каралган очракларда физик яисә юридик затларның тиешле хезмәт курсатуләре өчен түләүгә

иң чик бәяләр (тарифлар), яисә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очракларда күрсәтелгән бәяләрне (тарифларны) билгеләү тәртибе.

5. Муниципаль бирем күрсәткечләре муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга), казна учреждениесенең бюджет сметасын төзүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру өчен, шулай ук бюджет яисә автоном учреждениегә муниципаль биремне үтәүгә субсидияләр күләмен билгеләү өчен бюджет проектын төзегәндә файдаланыла.

6. Муниципаль бирем бюджет һәм автоном учреждениеләр өчен төзелә.

7. Муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итү жирлек башкарма комитетының муниципаль актында билгеләнгән тәртиптә Поселения бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

8. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

9. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджет акчаларын алучылар муниципаль контрактлар төзemich гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрын алып барырга тиеш.

Муниципаль контрактлар төзemich гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрларында сатып алына торган товарларның, эшләрнең һәм хезмәт күрсәтүләрнең кыскача атамасы; тәэмин итүчеләрнең, подрядчыларның һәм хезмәт күрсәтүләрне башкаручыларның исеме һәм урнашу урыны, сатып алу бәясе һәм датасы булырга тиеш.

10. Муниципаль биремнәрне үтәүне финанс белән тәэмин итү жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә Поселение бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Күрсәтелгән бюджет ассигнованиеләрен һәм (яисә) бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет акчаларының баш күрсәтмәчеләренә житкерү тәртибе авылның финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән тәртипне раслаганчы тиешле бюджет ассигнованиеләрен һәм (яисә) бюджет йөкләмәләре лимитларын баш күрсәтмәчеләргә (боеручыларга) яисә бюджет акчаларын алучыларга житкерү рөхсәт ителми.

11. Халыкны социаль тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләренә гражданнарга социаль түләүләр бирүгә йә халыкка социаль ярдәм чараларын гамәлгә ашыру максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуга бюджет ассигнованиеләре керә.

Халыкны социаль тәэмин итүгә чыгым йөкләмәләре гавами норматив йөкләмәләр кабул итү нәтижәсендә туарга мөмкин.

12. Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләр-дән тыш), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр, алышмаган керемнәрне каплау һәм (яисә) товарларны житештерүгә (саткан товарлардан тыш), эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә бәйле чыгымнарны каплау максатларында түләүsez һәм кире кайтарылмый торган нигездә бирелә.

Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләр, шулай ук әлеге пунктның 1 абзацында курсәтелгән субсидияләр), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр - Жирлек бюджеты турында Поселение Советы карарында һәм аның нигезендә кабул ителә торган жирлек башкарма комитетының муниципаль актларында яисә аларга вәкаләтле жирле үзидарә органнары актларында каралган очракларда һәм тәртиптә бирелә.

Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләр), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр бируге жайга сала торган муниципаль хокукий актлар түбәндәгеләргә билгеләргә тиеш:

- 1) субсидия алу хокуқына ия товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләр житештерүчеләрнең юридик затларны (муниципаль учреждениеләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларны, физик затларны сайлап алу категорияләре һәм (яисә) критерийлары;
- 2) субсидияләр бируге максатлары, шартлары һәм тәртибе, шулай ук аларны бируге нәтижәләре;
- 3) аларны биргәндә билгеләнгән шартлар бозылган очракта, субсидияләргә кире кайтару тәртибе.

Әлеге пунктта каралган субсидияләр жирле бюджеттан концессион килешүләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә төзелгән концессион килешүләрдә каралган шартлар һәм сроклар нигезендә бирелергә мөмкин.

13. Бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларының гамәлдә булу срогояннан артык вакытка муниципаль берәмлек исеменнән концессия килешүләре төзү жирлек башкарма комитетының норматив хокукий актларында каралган очракларда гамәлгә ашырыла.

Бюджет турындагы каарда жирлек башкарма комитетының норматив хокукий актлары нигезендә юридик затларга (дәүләт (муниципаль) учреждениеләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга субсидияләр рәвешендей, шул исәптән конкурс нигезендә бирелә торган субсидияләр рәвешендей грантлар бируге өчен бюджет ассигнованиеләре каралырга мөмкин.

Әгәр әлеге тәртип алдагы абзацта каралган каарлар белән билгеләнмәгән булса, жирле бюджеттан курсәтелгән субсидияләр бируге тәртибе тиешенчә жирлек башкарма комитетының Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләргә туры килергә тиешле муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә.

Әлеге статьяның 1, 7-8_1 пунктларында курсәтелгән юридик затларга федераль бюджеттан, Татарстан Республикасы бюджетыннан, жирле бюджеттан субсидияләр бируге турында, шул исәптән «Россия Федерациясендә сәнәгать сәясәте турында» 2014 елның 31 декабрендәге 488-ФЗ номерлы Федеरаль закон нигезендә төзелгән махсус инвестиция контрактлары шартлары (килешүләре) нигезендә һәм дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, муниципаль берәмлек исеменнән концессия килешүләре турында килешүләр төзү бюджет йөкләмәләренең расланган лимитлары гамәлдә булу срогояннан арткан вакытка гамәлгә ашырыла, шуңа ярашлы рәвештә Россия

Федерациясе Хөкүмәте, Россия Федерациясе башкарма комитетының югары башкарма органы, Россия Федерациясе субъектларының башкарма комитеты каарларында каалган очракларда һәм алар тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

«Россия Федерациясендә капитал салуларны яклау һәм бүләкләү турында» 2020 елның 1 апрелендәге 69-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә төзелгән капитал салуларны яклау һәм бүләкләү турында килешү (килешү) тарафыннан юридик затка субсидия бирү турында килешү (килешү) төзү бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларының гамәлдә булу срокыннан арткан вакытка әлеге Федераль закон нигезендә билгеләнә торган чыгымнарны каплау сроклары һәм күләмнәре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән субсидияләр бирү турында шартнамәләр (килешүләр) һәм күрсәтелгән шартнамәләргә (килешүләргә) аларга үзгәрешләр кертүне яисә аларны өзүне құздә тота торган өстәмә килешүләр тиешенчә финанс-бюджет палатасы тарафыннан раслана торган типовой рәвешләр нигезендә төзелә.

14. Жирлек бюджетында бюджет һәм автоном учреждениеләргә муниципаль биремнәрне үтәүне финанс белән тәэммин итүгә субсидияләр каалган, алар физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтугә норматив чыгымнарны һәм муниципаль мөлкәтне тотуга норматив чыгымнарны исәпкә алып исәпләнгән.

Жирлек бюджетыннан бюджет һәм автоном учреждениеләргә башка максатларга субсидияләр бирелергә мөмкин.

Күрсәтелгән субсидияләрне Жирлек бюджетыннан бирү күләмен һәм шартларын билгеләү тәртибе Дәүләт Советы башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

15. Халыкның бюджет түрүнда каары нигезендә Жирлек муниципаль учреждениеләр булмаган коммерциягә карамаган башка оешмаларга субсидияләр каалырга мөмкин.

Жирлек бюджетыннан күрсәтелгән субсидияләрнең күләмен билгеләү һәм аларны бирү тәртибе билгеләнеп китүнең башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

16. Муниципаль учреждениеләрнең һәм муниципаль унитар предприятиеләрнең төп акчаларына капитал өзөнчә төзелешендә муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре муниципаль программалар, шулай ук жирлек башкарма комитетының муниципаль хокукий актлары нигезендә йә Вәкаләтле вәкил тарафыннан билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетынның бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең каарлары белән карала.

17. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен әзерләү һәм гамәлгә ашыру турындагы каарлар Жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.

Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре жирлекнең капитал өзөнчә төзелешендә программасына көртөлгән 100 мең сумнан артык смета бәясе инвестиция проектлары нигезендә һәр инвестиция проекты буенча бүленгән.

Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре жирлекнең капитал өзөнчә төзелешендә

программасына кертелгэн 100 мең сумнан артык смета бәясе инвестиция проектлары нигезендә һәр инвестиция проекты буенча аерым чагылыш таба.

Хужалық алып бару хокукуна нигезләнгән муниципаль унитар предприятие бюджет инвестицияләре бирү дәүләт (муниципаль) унитар предприятиеләр турындагы законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль унитар предприятиенең устав фондын тиешле дәрәҗәдә арттыруга китерә.

Оператив идарә итү хокукуна нигезләнгән муниципаль унитар предприятие, автоном һәм бюджет учреждениесенә бюджет инвестицияләре бирү оператив идарә итү хокукундагы төп средстволарның, муниципаль унитар предприятиенең, автоном һәм бюджет учреждениесенең хакын тиешле дәрәҗәдә арттыруга китерә.

Күрсәтелгән бюджет инвестицияләрен бирү жирлек башкарма комитеты карары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Төп акчаларга капиталъ кертемнәр рәвешендә муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләре концессия килешуләре нигезендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләрен чагылдыру тәртибе Поселения бюджеты турындагы Поселение Советы карарында һәм (яисә) жыелма бюджет язмасында жирлек башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белән билгеләнә.

Муниципаль милектәге капиталъ төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре бюджетара субсидияләр исәбеннән финанслашу гамәлгә ашырыла торган инвестиция проектлары нигезендә һәр инвестиция проекты буенча аерым-аерым хужалық чыгымнарының ведомство структурасы составындагы Поселение бюджеты турында Поселение Советы карары белән расланырга тиеш.

Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләрен бирү, юридик затның финанс иминлеге турында документаль расланган мәгълүмат (салым бурычы булмау, уңай баланс, төп средстволар булу, төп средстволар хакыннан артып киткән кредит йөкләмәләре булмау) булганда, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

22 статья. Жирлек башкарма комитетының резерв фонды

1. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек башкарма комитетының резерв фондын булдыру күздә тотыла.
2. Жирлек Башкарма комитетының резерв фонды күләме Жирлек бюджеты турында Поселение Советы карары белән билгеләнә һәм әлеге карар белән расланган чыгымнарының гомуми куләменең өч процентыннан арта алмый.
3. Жирлек Башкарма комитетының бюджет ассигнованиеләре Жирлек бюджетында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләре Поселение Башкарма

комитеты каары белән расланган жирлек башкарма комитетының резерв фонды акчаларын формалаштыру һәм тоту тәртибе турындагы нигезләмә нигезендә файдаланыла.

4. Жирлек Башкарма комитетының резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турында хисап Поселения Финанс органына тиешле документлар күшымтасы белән тиешле чаралар уздырганнан соң бер ай эчендә тапшырыла.

Резерв фонды акчаларыннан файдалану турында хисап бюджет үтәлеше турында
квартал   саен   һәм   еллык   хисапларга   күшүп   бирелә.

23 статья. Жирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

1. Чыгымнар йөкләмәләренең яңа төрләрен кабул итүгә бюджет ассигнованиеләрен бирү яисә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыру, тиешле бюджет ассигнованиеләрен бюджет турындагы каарга йә агымдагы финанс елында бюджет турында каар кабул итүгә тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, жирлек бюджетына өстәмә керемнәр чыганаклары булганда һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнарының аерым статьялары буенча бюджет ассигнованиеләре кимегәндә, чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары вәкаләтләрен финанслауга жирлек бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

24 статья. Жирлек халкының чыгым йөкләмәләре

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул ителгән һәм федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнарын хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул ителгән очракларда, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлек (муниципаль берәмлек исеменнән) шартнамәләр (килешүләр) төзү; муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре тарафыннан шартнамәләр (килешүләр) төзү жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә һәм бюджет дефицитын финанслау чыганакларының үз керемнәре һәм чыганаклары исәбеннән башкарыла.

2. Расходные обязательства Поселения, связанные с принятием муниципальных правовых актов при осуществлении органами местного самоуправления переданных им отдельных государственных полномочий, устанавливаются муниципальными правовыми актами органов местного самоуправления в соответствии с федеральными законами, законами Республики Татарстан и исполняются за счет и в пределах субвенций из бюджета Республики Татарстан, предоставляемых местному бюджету в порядке, предусмотренном статьей 140 Бюджетного кодекса Российской Федерации.

3. Районның жирле үзидарә органнары тарафыннан төзелгән килешүләр нигезендә үзләренә тапшырылган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча районның

жирле үзидарә органнары вәкаләтләре өлеше билгеләнүгә бәйле рәвештә жирлекләрнең чыгым йөкләмәләре Россия Федерациясе Бюджет кодексының 142.4 һәм 142.5 статьяларында каралган тәртиптә бирелә торган жирле бюджеттан башка бюджетара трансфертлар хисабына һәм чикләрендә башкарыла.

4. Жирле үзидарә органнары, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, федераль дәүләт хакимиите органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарыга хокуклы түгел.

Жирле үзидарә органнары үз финанс чаралары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына башка муниципаль берәмлекләрнең, дәүләт хакимиите органнарның жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм аларның компетенцияләреннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарыга хокуклы.

5. Авыл жирлегенең чыгым йөкләмәләре реестры жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

25 статья. Бюджет кытлыгы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында Жирлек бюджеты кытлыгы, расланган кире кайтарылмый торган кертемнәрене исәпкә алмыйча, бюджет керемнәренең гомуми еллык күләменең 10 процентыннан артмаска тиешле чикләү белән Жирлек Советы каары белән билгеләнә.

2. Бюджет турында Жирлек Советы каары белән расланган очракта, муниципаль берәмлек милкендәге капиталда катнашуның акцияләрен һәм башка рәвешләрен сатудан керемнәр кытлыгын финанслау чыганаклары составында Жирлек бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны киметкән очракта, Жирлек бюджеты кытлыгы әлеге өлештә билгеләнгән чикләүләрне күрсәтелгән кертемнәр суммасы чикләрендә һәм Жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны киметү чикләрендә арттырырга мөмкин.

2. Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
- 3) кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан җәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- 4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
- 5) Жирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

3. Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

- 1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;

3) Россия Федерациисе валютасында йөклөмәләре күрсәтелгән кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациисе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөклөмәләр күләме;

5) Россия Федерациисе валютасында күчеп килүнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөклөмәләре күләме.

4. Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациисеннән муниципаль берәмлек тарафыннан жәлеп ителгән чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациисе муниципаль берәмлеке тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөклөмәләр күләме.

4. Муниципаль берәмлекнең кыска сроклы (кимендә бер ел), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) hәm озак сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) йөклөмәләре булырга мөмкин.

5. Жирлекнең озак йөклөмәләре кыска сроклы (кимендә бер ел), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) hәm озак сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

6. Муниципаль бурыч белән идарә итү жирлекнең башкарма комитеты (муниципаль берәмлекнең башкарма-күрсәтмә органы) тарафыннан муниципаль берәмлек уставы нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. Муниципаль бурыч китабын алыш бару Жирлекнең финанс органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Муниципаль бурыч китабына әлеге йөклөмәләрнең төрләре буенча Поселениенең бурыч йөклөмәләре күләме турында, аларны барлыкка китерү hәm үтәү (башка нигезләр буенча туктату) датасы турында, йөклөмәләрне тәэмин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук муниципаль бурыч китабына кертү тәртибе hәм вакыты Поселение Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә.

26 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары

1. Бюджет кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына Жирлекләр түбәндәгеләр керә:

1) номиналь бәясе Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштырудан кергән чаралар hәm аларны каплауга юнәлдерелгән чаралар арасында аерма;

2) жәлеп итеген hәм юкка чыгарылган Жирлек арасында Россия Федерациисе валютасында кредит оешмалары кредитлары арасындагы аерма;

3) Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп итеген hәм юкка чыгарылган Жирлек арасында аерма;

4) тиешле финанс елы дәвамында жирлек бюджеты чараларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

5) Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаклары.

2. Бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары составына Жирлекләр түбәндәгеләр керә:

1) Жирлек милкендәге акцияләрне һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан көрмәр;

2) Жирлек бюджеты чарапары буенча курс аермасы;

3) муниципаль гарантияләрне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукуны барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында урнашу гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чарапар күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында жирлекнең башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган акчалар күләме;

5) юридик затларга бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бюджет кредитлары бирү бюджетыннан бирелгән акчалар арасынdagы аерма;

6) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бюджеттан бирелгән кредитларны кире кайтарудан алынган акчалар һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

7) Жирлекнең бюджет чарапарын исәпкә алу буенча бердәм счеттан саналган акчалар һәм Поселение бюджеты чарапарын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү буенча операцияләр үткәргәндә исәпкә алынган акчалар арасында аерма.

3. Жирлек Советының хокукий акты белән билгеләнә торган күләмдә агымдагы финанс елы башына Жирлек бюджетының калган чарапары агымдагы финанс елында вакытлы касса өзеклекләрен каплауга һәм муниципаль контрактларның Жирлек бюджеты турындагы карап белән караплан очракларда күрсәтелгән максатларга файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре суммасыннан артмаган күләмдә әлеге муниципаль контрактларның шартлары нигезендә хисаплы финанс елында товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар Жирлек бюджеты турындагы карапда караплан товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жибәрелергә мөмкин.

4. Жирлек бюджет чарапарын исәпкә алу буенча бердәм счеттагы акчаларның калган өлешләре белән идарә итү буенча операцияләр составына урнаштыручи булып торучы Жирлек булган һәм шәхси счетлары район финанс-бюджет палатасында Россия Федерациясе законнары нигезендә ачылган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару керә.

5. Жирлекләр бюджет кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп итегән һәм максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары белән күчерү арасынdagы аерма;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында урнашуның муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлдерелә торган акчалар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукин барлыкка китергән очракта.

27 статья. Муниципаль бурыч

1. Жирлекләрнең озак йөкләмәләре түбәндәге йөкләмәләр рәвешендә мөмкин:
  - 1) Жирлек халкының кыйммәтле кәгазыләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазыләргә);
  - 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;
  - 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;
  - 4) Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитларга;
  - 5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән Жирлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);
  - 6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;
  - 7) Россия Федерациясе Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.
2. Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:
  - 1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
  - 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;
  - 3) кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
  - 4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
  - 5) Жирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.
3. Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:
  - 1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;
  - 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;
  - 3) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;
  - 4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
  - 5) Россия Федерациясе валютасында күчеп килүнен юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.
4. Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациисеннән кеше тарафыннан жәлеп ителгән чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч қуләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациисе муниципаль берәмлеке тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр қуләме.

5. Жирлекнең озак йөкләмәләре кыска сроклы (кимендә бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

6. Муниципаль бурыч белән идарә итү жирлекнең башкарма комитеты (муниципаль берәмлекнең башкарма-курсәтмә органы) тарафыннан муниципаль берәмлек уставы нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. Муниципаль бурыч китабын алыш бару Жирлекнең финанс органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Муниципаль бурыч китабына әлеге йөкләмәләрнең төрләре буенча Поселениенең бурыч йөкләмәләре қуләме турында, аларны барлыкка китерү һәм үтәү (башка нигезләр буенча туктату) датасы турында, йөкләмәләрне тәэммин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук муниципаль бурыч китабына кертү тәртибе һәм вакыты Поселение Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә.

28 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыклылыгы курсәткечләренең чик курсәткечләре

1. Жирлек бюджеты турындагы карап белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның өске чикләре (Поселениенең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел үткән торышына (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына торышы буенча) билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (жирлектә чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр булган очракта) курсәтелә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (Жирлектә чит ил валютасында йөкләмәләр булган очракта) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләуләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч қуләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Поселение бюджеты турындагы карап белән расланган керемнәрен расланган қуләмен һәм (яисә) физик затлар керемнәренә салымнан туләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган қуләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми қуләмнән артмаска тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт курсәту чыгымнары қуләме, түбәндәге таләпләрне үтәгәндә, Жирлек бюджеты турында карап белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт курсәтүгә чыгымнар қуләме (чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән расланган Татарстан

Республикасының 10 процентыннан артмаска яисә чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) һәм тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләмен, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган чыгымнар күләменнән тыш;

2) чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычны каплау һәм аңа хезмәт күрсәту буенча чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елында) түләүләр суммасы жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең гомуми күләменең һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) бюджет турында каар белән расланган 20 проценттан артмаска тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, киләсе финанс елында һәм план чорыннан соң озак срокларны вакытыннан алда каплауга жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алымый.

29 статья. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән Поселениенең бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу

1. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, түләүгә (кредитор тарафыннан билгеләнгән йөкләмәләр һәм муниципаль хокукий актлар белән башкарылмаган) дәгъва белдерелмәгән очракта, күрсәтелгән бурыч тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр муниципаль жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсен юкка чыгарыла.

2. Муниципаль гарантияләр буенча Поселениенең Россия Федерациясе валютасында бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләрне туктатуга нигез булып торучы вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (хәлләр) килеп житу (һөжүм турында белешмәләр алу) уңаеннан муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

3. Элеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән сроклар тәмамланганнан соң Поселениенең башкарма комитеты Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукий акт чыгара.

4. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исемлек суммасын чагылдырмыйча гына аларны сыйып ташлау суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. Элеге статьяның 1 пунктындағы, 2 һәм 3 пунктларындағы беренче абзацының гамәлдә булуы кредит килешуләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

6. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе

Бюджет кодексының 105 нәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

7. Түләү датасы башланганчы муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне эмиссияләү шартлары нигезендә аларны тулысынча эмитацияләүче орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне чыгару күрсәтелгән орган каары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

8. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланганчы сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмаштыру нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

30 статья. Муниципаль алымалар

1. Жирлек муниципаль эчке хисаплашулар дигэндә Жирлекләр исеменнән муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру юлы белән нәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан нәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә урнаштыру юлы белән Жирлек бюджетына заем акчаларын жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Жирлекләрнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә, алар Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемщик буларак.

2. Жирлек муниципаль тышкы алымалары дигэндә, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Жирлек исеменнән Жирлек бюджетына кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Россия Федерациясе алдында Жирлекнең чит ил валютасында чагылыш тапкан бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алымалар чираттагы финанс елына нәм план чорына Россия Федерациясе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Право осуществления муниципальных заимствований от имени Поселения в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации и уставом Поселения принадлежит Исполнительному комитету поселения.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгән очракта, Жирлек тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) Жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча вакыты чыккан бурыч булмау;

2) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән дәрәҗәдән түбәнрәк кредит рейтинги алынган, исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның берэрсеннән яисә берничә эшчәнлеген гамәлгә ашыручи заттан.

6. Жирлек, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясы нәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртacha булган заемщиклар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашырырга, жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гаранцияләр бирергә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясындагы 5

пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылығы күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы уртacha булган заемщиклар төркеменә керткәn очракта, муниципаль алынналарны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлығы белән муниципаль эчке һәм тышкы алынналар, муниципаль гарантияләр, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгәn программаларга үзгәрешләр программаларын килемштергәn очракта гына бирергә хокуклы.

8. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы тубән булган заемщиклар төркеменә керткәn очракта, муниципаль алынналарны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясындагы 5 пунктында каралган Поселешнең бурыч тотрыклылығы күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы тубән булган заемщиклар төркеменә керткәn очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм кыйммәтле кәгазыләр урнаштыру юлы белән муниципаль эчке үзләштерүләрне жирлекнең озак йөкләмәләрен рефинанслау максатларында, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгәn максатчан бюджет кредитлары рәвешендә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясындагы 9 пункты һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясындагы 7 пункты белән каралган жирлекләрнең муниципаль эчке хисаплашуларын гамәлгә ашырырга хокуклы.

10. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы тубән булган заемщиклар төркеменә керткәn очракта, муниципаль тышкы алынналарны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләрне чит ил валюtasында бирергә хокуксыз.

11. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы тубән булган заемщиклар төркеменә керткәn очракта, муниципаль эчке алынналарны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациясе валюtasында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы, бары тик Татарстан Республикасы Финанс министрлығы тарафыннан муниципаль эчке алынналар, муниципаль гарантияләр программаларын чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Россия Федерациясе валюtasында Россия Федерациясе валюtasында муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгәn программаларга үзгәрешләр кертелгәnдә генә.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107.1 статьясындагы 9 пунктында каралган Жирлекнең түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгәn Россия

Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча жирлекләр йөкләмәләрен реструктуризацияләү рөхсәт ителми.

31 статья. Муниципаль алынналарның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынналарны алуның ин чик күләме дигэндә тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы хисаплар программалары буенча жирлек бюджетына акчалар жәлеп итүнең жыелма күләме анлашыла.
2. Жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, Жирлек бюджеты турында карап белән расланган Жирлек бюджетының тиешле финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы хисаплашулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елына Жирлек бюджеты турындагы карап белән расланган акчаларның гомуми суммасыннан артмаска тиеш.
3. Хисап финанс елында Поселения алынналарның гомуми суммасы Жирлек бюджеты кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм Жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән арткан очракта, хисап финанс елы йомгаклары буенча инфраструктур проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә жәлеп ителгән бюджет кредитының файдаланылмаган калдыгы күләменнән тыш, бу елның 1 гыйнварына жирлек бюджетының әлеге арттырылган акчалары суммасында барлыкка килә торган өлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексының 95 статьясындагы З пунктында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш, агымдагы финанс елына заемнарның ин чик күләмен киметеп.

32 статья. Чит ил валютасында күчеп утыру белән гарантияләр бирү үзенчәлекләре

Жирлек Россия Федерациясенең чит ил валютасында алган акчаларын Россия Федерациясеннән алып, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, чит ил кредитларыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында гына чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

33 статья. Муниципаль тышкы алынналар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынналар программы максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил валютасында бюджет кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.
2. Муниципаль тышкы алынналар программы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

- 1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурычларны каплау құләме һәм сроклары;
- 2) Чираттагы финанс елында һәм бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән, максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирлек бюджетына жәлеп ителгән бурыч йөкләмәләрен каплау құләме (чираттагы финанс елы).
3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынналар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турындагы каарга күшымта булып тора (чираттагы финанс елы).

34 статья. Муниципаль эчке алынналар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынналар программысы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) түләнелә торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынналар исемлегеннән түзелгән түзелгән.
2. Муниципаль эчке алынналар программысы белән түбәндәгеләр билгеләнә:
  - 1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке үзләштерүләрне гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурычларны каплауның жирле бюджетка акчалар жәлеп иту һәм чик сроклары;
  - 2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау құләмнәре.
3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынналар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле бюджет турындагы каарга күшымта булып тора (чираттагы финанс елы).
4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәрү муниципаль эчке алынналар программында чагылмый.

35 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка алыш-бирештән (төп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләре принципын тиешенчә үтәүне тәэмин итә.
2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү срогы якынлашып килүче дип саналған вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми.
3. Муниципаль гарантиянең язма рәвеше мәжбүри.
4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.
5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәэмин иткән йөкләмә буенча субсидия жаваплылығына ия.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

- 1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукий белем - Жирлек) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган исеме;
- 2) бенефициарның исеме;
- 3) принципал исеме;
- 4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнен гамәлдә булу срокы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срокы, якларның исемнәре, төп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелеп);
- 5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;
- 6) гарантия бирү нигезләре;
- 7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);
- 8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;
- 9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәту срокы һәм тәртибе;
- 10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;
- 11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;
- 12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгәндә, үтәгәндә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэммин ителгән принципалның йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда киметү нигезләре;
- 13) гарантияне туктату нигезләре;
- 14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;
- 15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гарантны тарафыннан туләнгән акчаларны кайтару принцибиyna гарант таләбе булу яисә булмау (принциpalga, регресска гарантның регресс таләбе);
- 16) иные условия гарантии, а также сведения, определенные Бюджетным кодексом Российской Федерации, нормативными правовыми актами гаранта, актами органа, выдающего гарантию от имени гаранта.

7. Милеге муниципаль гарантия бирә торган муниципаль унитар предприятие, мөлкәте муниципаль гарантия бирә торган Жирлек милкендә булган муниципаль унитар предприятие, акцияләренең 100 процента (өлешләре) хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына принциpalga карата гарантның регресс таләбе хокукуын күздә тотмаган муниципаль гарантия бирелергә мөмкин. Нигезен тулысынча яисә өлешчә хосусыйлаштырган очракта, мондый муниципаль гарантия принциpalga карата гарантның регресс таләбе хокукуы белән бирелгән дип санала һәм жирлек Башкарма комитетының Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115.3 статьясы һәм Россия Федерациясе гражданлык законнары таләпләренә туры килә торган актында билгеләнгән вакытта гарантның тулы күләмдә яисә гарантиянең нинди өлешендә үтәлүенә бәйле рәвештә барлыкка килә торган принциpalga карата регресс таләбе таләбенең үтәлүен тәэммин итү принциби барлыкка килә. Күрсәтелгән тәэммин итүне тапшырганчы муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуксыз.

10. Гарнтика карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, күрсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле көгазыләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә гарант тарафыннан (шул исәптән әлеге статьяның 6 пункттындагы 14 пунктчасында күрсәтелгән төп йөкләмәләр гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пункттында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән бурычны үтәмәгән очракта да) чакыртып алына.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турыннадагы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турыннадагы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турыннадагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турыннадагы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэмин ителгән гарантияләрне үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчермәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә күшымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турыннадагы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

- 1) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срогы) бирелгән вакыт тәмамланганнан соң гарантка күрсәтелгән;
- 2) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка күрсәтелгән;
- 3) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;
- 4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәэмин ителгән йөкләмәләрне тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115.3 статьясындағы 6 пунктында билгеләнгән очракларда;

6) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документларны башкару турындағы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән һәм (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерегә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Принципал каршы килүдән баш тарткан яки үз бурычын танылган очракта да Гарант бу каршы килүгә булган хокуқын югалтый.

19. Гарантиянең һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән караплан бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәэмин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициар гарантиясен түләп;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгеләнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәэмин ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта йә курсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан курсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү турындағы таләпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нәтижәсендә, аның гарантына һәм (яисә) гарантия буенча аның йөкләмәләреннән гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белән, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында караплан гарантка кире кайту нәтижәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындағы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очракта яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның төп йөкләмәләре буенча гарантка карата таләпнең хокуклары хокуклары Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (курсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә, гарантия белән тәэмин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле

рәвештә, кыйммәтле кәгазыләрне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) очрагында;

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципларына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка құчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылғаннан соң, бенефициар белән гарантия туто күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуклар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Эгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Эгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка бирелгән хокукларны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чараптар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Кредит (облигациядән тыш) буенча йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итә торган муниципаль гарантия кредит шартнамәсендә (заем килешүендә) һәм (яисә) күрсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заем) йөкләмәләрен бирү турында шартнамәдә (заем) күрсәтелгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдалануны үз ягыннан тикшереп торуны гамәлгә ашыру шарты белән бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән жаваплы була.

29. Бензициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләрне тәэмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянен үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазъләр эмиссиясе нәтиҗәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карап белән билгеләнә.

36 статья. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программы, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

- 1) гарантияләрнең гомуми күләме;
- 2) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) һәр юнәлеш (максатлар) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);
- 3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокуки булу (булмау);
- 4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары;

2. Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациисе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программы бюджет турындагы тиешле карапга күшымта булып тора.

37 статья. Чит ил валютастында муниципаль гарантияләр программы

1. Чит ил валютастында муниципаль гарантияләр программы, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютастында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

- 1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәэмин итә торган йөкләмәләр валюта;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуки булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр курсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

3. Чит ил валютастында муниципаль гарантияләр программы бюджет турындагы тиешле карапга күшымта булып тора.

38 статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурыч булып билгеле бер датага жирлек алдында акчалата йөкләмә нигезендә түләнергә тиешле акчалар суммасы тора.

2. Жирлек каршында акчалата йөклөмәләр буенча таләпләр Жирлекнең финанс активларын формалаштыра.
3. Правила (основания, условия и порядок) списания и восстановления в учете задолженности по денежным обязательствам перед Поселением устанавливаются Финансово-бюджетной палатой Района, за исключением случаев, предусмотренных Бюджетным кодексом Российской Федерации.
4. Жирлек каршында мондый йөклөмәләрне үтәүне тәэмин итә торган акчалата йөклөмәләрне (акчалата йөклөмәләр буенча бурычларны) исәпкә ала, шулай ук күрсәтелгән йөклөмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.
5. Әгәр шартнамә нигезендә башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек алдындагы акча йөклөмәләре жирлек бюджетының бердәм счетына тиешле акчалар суммасы күчерелгән көннән башкарылган дип санала.

39 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр

1. Жирлек исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр муниципаль кыйммәтле кәгазыләр дип таныла.
2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты булып жирлекнең башкарма комитеты чыга, ул Жирлек уставы белән муниципаль алынналарны гамәлгә ашыру хокукуна ия.
3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

40 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштыруның иң чик күләмнәре

Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында (чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең иң чик күләмнәре Жирлек советы тарафыннан, тиешле бюджет турындагы карап белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның өске чикләре нигезендә билгеләнә.

2 бүлек. Жирлек бюджеты проектын төзү

41 статья. Жирлек халкының бюджет проектын төзү тәртибе

1. Жирлек бюджеты проекты түбәндәгеләр нигезендә төзелә:
  - Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;
  - Россия Федерациясенең милли үсеше максатларын һәм гавами хакимият органнары эшчәнлегенең аларга ирешү юнәлешен билгели торган документлар;

- Россия Федерациисенең бюджет, салым һәм таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре (Татарстан Республикасының бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре, муниципаль берәмлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре);
- социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);
- муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында).

2. Жирлек бюджеты проекты өч елга төзелә һәм раслана (чираттагы финанс елы һәм план чоры).

Әгәр жирлекнең бюджет проекты чираттагы финанс елына төзелә һәм раслана икән, жирлекнең башкарма комитеты урта сроклы финанс планын эшли һәм раслый.

3. Бюджет проектын төзү тәртибе һәм сроклары, Бюджет законнары таләпләрен һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актларын үтәп, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек бюджетының турыдан-туры проектын төзүне Жирлекнең финанс органы гамәлгә ашыра.

5. Бюджет проектын вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында Жирлекнең Финанс органы барлык жирле үзидарә органнарыннан, бюджет барлыкка китерүче предприятиеләрдән, учреждениеләрдән, оешмалардан кирәkle белешмәләр алырга хокуклы.

6. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч ел дәвамында, шул исәптән чираттагы финанс елына һәм план чорына, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан эшләнә.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Социаль-икътисадый үсеш фаразына аىлатма язында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны фаразлана торган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

Бюджет проектын төзү яисә карау барышында Поселения социаль-икътисадый үсеш фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

7. Бюджет керемнәре Авыл жирлеге Советына бюджет турындагы карап проектын кертү көненә гамәлдә булган шартларда Россия Федерациясе Салымнар һәм жыемнар турындагы законнарының, шулай ук Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм муниципаль хокукий актларның жирлек бюджетының салым булмаган керемнәрен билгели торган законнарының социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә фаразлана.

8. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен үтәп, жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә ел саен әзерләнә һәм раслана һәм жирлек бюджеты проекты белән бергә жирлек Советына тапшырыла.

Жирлекләрнең уртача сроклы финанс планы күрсәткечләренең һәм бюджет проектының төп күрсәткечләренең күрсәткечләре бер-берсенә туры килергә тиеш.

Уртacha сроклы финанс планы расланган Жирлек жирлегендэ түбэндэгэ параметрлар булырга тиеш:

- 1) Жирлек бюджеты керемнэренең һәм чыгымнарының фаразлана торган гомуми күләмен;
- 2) бюджет акчаларының баш бүлүчеләре буенча бюджет ассигнованиеләре күләмнәре бюджет чыгымнары классификациясе булекләре, булекчәләре буенча йә бюджет акчаларының баш бүлүчеләре, муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләре күләмнәре;
- 3) жирлек Советының муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә торган жирле бюджетларга салым керемнэреннән чигерүләр нормативлары;
- 4) бюджет кытлыгы (профициты);
- 5) елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче торышы буенча муниципаль бурычның югара чиге.

Жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан Халыкның урта сроклы финанс планының өстәмә күрсәткечләрен раслау каралырга мөмкин.

Уртacha сроклы финанс планы күрсәткечләре индикатив характерга ия һәм чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлекнең уртacha ашыгыч финанс планын эшләгендә һәм раслаганды үзгәртелергә мөмкин.

Урта сроклы финанс планы план чорына күрсәтелгән план параметрларын һәм план чорының икенче елына параметрлар өстәүне төгәлләштерү юлы белән эшләнә.

Урта сроклы финанс планы проектына ацлатма язында урта сроклы финанс планы параметрларын нигезләү, шул исәптән, планлаштырылган үзгәрешләрнең сәбәпләрен күрсәтеп, аларны алдан хупланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

9. Планирование бюджетных ассигнований на исполнение действующих расходных обязательств и принимаемых обязательств Поселения осуществляется Финансовым органом Поселения в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации, Республики Татарстан и муниципальными правовыми актами.

Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

10. Жирлек бюджетыннан гамәлгә ашырыла торган муниципаль программалар жирлек башкарма комитетының каары белән раслана.

Муниципаль программаларны эшләү турында каарлар кабул иту тәртибе, шулай ук аларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру сроклары жирлек башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

Муниципаль программаларны (ярдәмче программаларны) гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме жирлек башкарма комитетының хокукий акты нигезендә бюджет чыгымнарының һәр программысы (ярдәмче программысы) буенча бюджет чыгымнарының ведомство структурасы составындагы Поселение бюджеты турында каар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап финанслауга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар жирлек Башкарма комитеты каары белән Поселение бюджеты турындагы каар проектын кертү көненә кадәр бер айдан да соңга калмыйча расланырга тиеш.

Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәлелегенә бәя берелә. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү тәртибе һәм критерийлары жирлек башкарма комитеты каары белән билгеләнә.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү нәтижәләре буенча жирлек башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан, бюджет турында каар проекты кертелгәнгә кадәр, бер айдан да соңга калмыйча, Поселение Советына Поселения программасын гамәлгә ашыруга яисә аны гамәлгә ашыруны вакытыннан алда туктатуга бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елыннан башлап кыскарту турында каар кабул ителергә мөмкин.

Әлеге каар кабул ителгән очракта һәм муниципаль контрактлар программаларын үтәү өчен бюджетта төзелгән Поселения бюджетында муниципаль контрактлардан килеп чыга торган чыгым йөкләмәләрен үтәү өчен бюджет ассигнованиеләре кааралган, алар буенча яклар аларны туктату турында килешүгә ирешмәгән муниципаль контрактлардан килеп чыга.

11. Жирлек бюджетында ведомство максатчан программаларын гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре кааралырга мөмкин, аларны эшләү, раслау һәм гамәлгә ашыру жирлек башкарма комитеты каары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

12. Жирлекнең бюджет турындагы каары проектында бюджет керемнәренең гомуми күләме, бюджет чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Жирлек Советы каарларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (бюджет турындагы каардан тыш) керә торган бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

Бюджет турындагы каар белән раслана:

- жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;
- жирлекнең бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;
- чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләренә) йә чыгымнарының төрләре классификациясенең чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына), шулай ук чыгымнар төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), бюджетлар чыгымнары классификациясенең чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) төркемнәре (чираттагы финанс елына һәм план чорына) буенча бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре һәм бүлекчәләре буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенең Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, муниципаль Совет Поселегендә билгеләнгән очракларда бүлекчәләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;
- бюджеттан тыш дәүләт фондлары бюджетларыннан тыш, чираттагы финанс елына Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;
- гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;
  - чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елында бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 5 проценты күләмендә расланучы (расланган) чыгымнарның гомуми күләме;
  - чираттагы финанс елына жирлек (чираттагы финанс елы һәм план чорына) бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;
  - елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче, муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп;
  - муниципаль эчке һәм тышкы алышмалар, Россия Федерациясе валютасында һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программалары;
  - тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән Жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

42 статья. Жирлек бюджетының проектына экспертиза ясау

1. Жирлек Советы Жирлек бюджеты турыйндағы каарпроектын Совет раславына тапшырганнан соң, Жирлек Советы Рәисе Жирлек бюджеты турыйндағы каарпроектын күшымта итеп бирелгән документлар белән бергә Контроль-хисап органына Поселениенең финанс һәм бюджет законнары таләпләренә туры килүен тикшерүгә тапшырырга тиеш.

Тиешле бәяләмә алганның соң, жирлек Советы Рәисе тарафыннан Жирлек Советы раслануға тапшырыла яисә жирлекнең башкарма комитетына эшләп бетерүгә кайтарыла.

3 бүлек. Жирлек халкының бюджет проектын карау һәм раслау

43 статья. Жирлек Советы каравына Жирлек бюджеты түрүнде карар проектын көртү

1. Жирлекнең башкарма комитети чираттагы финанс елына һәм план чорына күчергечнең бюджеты турында карап проектын бу елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча Жирлек Советы қаравына көртэ.

2. Жирлек советына бюджет проекты белән бер үк вакытта әлеге Нигезләмә häм Россия Федерациясенең бюджет законнары нигезендә документлар häм материаллар тапшырыла.

44 статья. Жирлек бюджеты турында карап проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар

Жирлек Советының бюджет турындагы карап проекты белән бер үк вакытта түбәндәгө документлар тапшырыла:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорыннан соң жирлекләрнең социаль-икътисадый үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елына жирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелә торган нәтижәләре;
- жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты));
- Жирлек бюджеты проектына аңлатма языу;
- бюджетара трансфертларны бүлүненг методикалары яисә проектлары һәм хисаплары;
- чираттагы финанс елы ахырына муниципаль бурыйчның югары чиге (чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына);
- муниципаль эчке һәм тышкы алышмалар, Россия Федерациясе валютасында һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программалары;
- агымдагы финанс елына жирлек бюджетының көтелгән үтәлешен бәяләү;
- Жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрлары;
- башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турындагы карап муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү турындагы карап белән расланган очракта, бюджет турындагы карап проектына муниципаль программалар паспорты (курсәтелгән паспортларны үзгәртү проектлары) тәкъдим ителә.

45 статья. Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы карапы проектын карау тәртибе

1. Жирлек Советы Рәисе Жирлек Советы карапы проекты проекты Дәүләт Советына кертелгән көннән алыш ике эш көне эчендә аны Советының эш органына - Икътисадый үсеш, бюджет, салымнар, тариф сәясәте, эшкуарлыкны үстерү, бәяләмә бирү өчен бюджетара һәм жир-милек мөнәсәбәтләре мәсьәләләре буенча комиссиягә жибәрә.

2. Комиссия курсәтелгән проектны алган көннән алыш биш эш көне эчендә тапшырылган документларның һәм материалларның Россия Федерациясе бюджет законнарына туры килүе турында бәяләмә өзөрли.

3. Жирлек Советы рәисе Комиссия бәяләмәсе нигезендә Жирлек бюджеты турында карап кабул итә, йә аны Башкарма комитетка эшләп бетерергә кайтару турында карап кабул итә.

4. Жирлек бюджеты турында каар проекты Барлык кирәклө документлар һәм материаллар белән Жирлек Советына Жирлек бюджеты турында каар проекты эшләп бетерүгә көргән көннән алыш биш эш көне эчендә тапшырылырга тиеш.
  5. Жирлекнең бюджеты турында каар проекты буенча гариза бирү хокуқына һәм аны карау барышында Жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе, Жирлекнең Финанс органы житәкчесе яисә алар вәкаләт биргән вазыйфаи затлар ия.
  6. Жирлек Советы каар проекты Жирлек Советы утырышында каралганды Жирлек Советы Жирлек башкарма комитеты житәкчесенең докладын тыңлый яисә аның йөкләмәсе буенча Жирлек Урынлыгы Финанс органы житәкчесенең докладын һәм экономик үсеш, бюджет, салымнар, тариф сәясәте, эшкуарлыкны үстерү, бюджетара һәм жир-мөлкәт мөнәсәбәтләре мәсьәләләре комиссиясе рәисенең докладын тыңлый һәм Поселения бюджеты проектын раслау йә аны кире кагу турында каар кабул итә.
  7. Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каары чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.
  8. Жирлек Советының Бюджет турындагы каары агымдагы финанс елы башыннан үз көченә көрмәгән очракта:
    - 1) Жирлекнең финанс органы ай саен бюджет акчаларының баш булучесенә бюджет ассигнованиеләрен һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет ассигнованиеләренең уникенче өлешеннән һәм хисап финанс елында бюджет йөкләмәләре лимитыннан артмаган күләмдә илтергә хокуклы;
    - 2) Жирлекнең бюджеты турында Жирлек Советы каары белән билгеләнә торган башка күрсәткечләр хисап финанс елына Жирлекнең бюджеты турында Жирлек Советы каары белән билгеләнгән күләмнәрдә (нормативларда) һәм тәртиптә кулланыла.
  9. Эгәр жирлекнең бюджет турында Советы каары агымдагы финанс елы башланганнын соң үз көченә керсә, жирлекнең башкарма комитеты Жирлек бюджеты турында Совет каарына үзгәрешләр кертү хакында каар проектын карау һәм раслау өчен тәкъдим итә, бу каар бюджет күрсәткечләрен бюджет белән вакытлыча идарә итү чорында бюджет үтәлешен исәпкә алыш төгәлләштерә.
  - Күрсәтелгән каар проекты Жирлек советы тарафыннан тәкъдим ителгән көненнән 15 көннән дә артмаган срокта карала һәм раслана.
  10. Жирлек Советы каарында билгеләнгән Жирлек бюджеты турындагы каар проектын карау һәм аны раслау тәртибе бюджет турындагы каар үз көченә чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керүне, шулай ук күрсәтелгән каар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.
  11. Жирлек бюджеты турындагы каар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, эгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) Жирлек бюджеты турындагы каар белән башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.
- Жирлек бюджеты турындагы каар имзаланганнын соң жиде көннән дә сонга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

4 бүлек. Жирлек бюджеты үтәлеше

46 статья. Бюджетны үтэу нигезлэрэ

1. Жирлек бюджетын үтэу жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә гамәлгә ашырыла.
Бюджет үтэлешен оештыру Жирлекнең финанс органына йөкләнә.
2. Жирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуындагы бердәмлеге нигезендә башкарыла.
3. Жирлек бюджетын үтэу жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителә.
4. Жирле үзидарә органнары Жирлекләр Жирлек бюджетының баланслылыгын тәэммин итә. Федераль законнарны һәм бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурыч дефициты, күләме һәм структурасы, Жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтэу буенча Татарстан Республикасы законнарын һәм законнарын үтэу.

47 статья. Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзу һәм алыш бару тәртибе Жирлек финанс органы житәкчесенең боерыгы белән билгеләнә.
Жыелма бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр керту жирлекнең финанс органы житәкчесе тарафыннан гамәлгә ашырыла.
2. Жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каарына туры килергә тиеш.
Жирлек советы каарына үзгәрешләр керту турында каар кабул ителгән очракта Жирлек турында Жирлек житәкчесе Сөйләшү буенча жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр раслана.
3. Бюджетны үтэу барышында жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очракларда Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каарына үзгәрешләр кертмичә генә жирлекнең Финанс органы житәкчесе каары нигезендә үзгәртелергә мөмкин.
4. Чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре бюджет акчаларын төп бүлүчеләргә чираттагы финанс елы башланганчы житкерелә.
5. Жыелма бюджет язмасына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә, жирлек бюджетының бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш.
6. Бюджет турындагы каар агымдагы финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта:
Жирлекнең финанс органы ай саен бюджет акчаларын баш урнаштыручыларга бюджет ассигнованиеләрен һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет ассигнованиеләренең уникенче өлешеннән һәм хисап финанс елында бюджет йөкләмәләре лимитыннан артмаган күләмдә житкерергә хокуклы;

бюджет түрүндө карап белән билгеләнә торган башка курсәткечләр хисап финанс елына бюджет түрүндагы карап белән билгеләнгән күләмнәрдә (нормативларда) һәм тәртиптә кулланыла;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бюджетара трансферларны бүлү һәм (яисә) бирү тәртибе хисап финанс елына билгеләнгән рәвештә саклана.

Әгәр бюджет түрүндө карап финанс елы башланганнын соң өч ай узгач үз көченә кермәгән булса, Жирлекнең финанс органы, әлеге пунктның 2-4 абзацларында билгеләнгән шартларны үтәгәндә, бюджетны үтәүне оештырырга хокуклы.

Жирлекнең финанс органы түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

бюджет йөкләмәләре лимитларын һәм бюджет ассигнованиеләрен Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән юридик һәм физик затларга бюджет инвестицияләренә һәм субсидияләргә житкерергә;

бюджет кредитлары бирергә;

кварталга исәпләгәндә алдагы финанс елын алган акчаларның сигезеннән бер күләмнән артыгы күләмендә альимларны башкарырга;

резерв фондларын формалаштырырга.

Күрсәтелгән чикләүләр гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә, муниципаль бурычка хезмәт күрсәтугә һәм түләүгә, халыкара шартнамәләр үтәүгә бәйле чыгымнарга кагылмый.

7. Жирлек бюджеты түрүндө карап агымдагы финанс елы башланганнын соң үз көченә керсә, күрсәтелгән карап үз көченә кергән көннән алыш бер ай эчендә Жирлекнең башкарма комитеты бюджет белән вакытлыча идарә итү чорында бюджет күрсәткечләрен ачыклаучы бюджет түрүндагы карапга үзгәрешләр кертү түрүндө карап проектын карауга һәм раслауга тапшыра.

Күрсәтелгән карап проекты аны тәкъдим иткән көннән соң 15 көннән дә артмаган срокта карала һәм Совет тарафыннан раслана.

8. Жирлек бюджеты түрүндагы карапдан гайре, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы Поселение Советы караплары белән, поселениенең Финанс органы житәкчесе караплары нигезендә бюджет түрүндагы карапга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язына үзгәрешләр кертү өчен өстәмә нигезләмәләр каралырга мөмкин.

48 статья. Касс планы

1. касса планы дигәндә агымдагы финанс елында бюджетка касса түләүләре һәм касса түләүләре фаразы аңлашыла.

2. Жирлекнең финанс органы касса планын төзү һәм алыш бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүче, бюджет керемнәренең баш администраторы, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторы тарафыннан касса планын төзү һәм алыш бару өчен кирәkle белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели.

49 статья. Керемнәр буенча бюджет үтәлеше

Керемнэр буенча Жирлек бюджетын үтэү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендэ гамэлгэ ашырыла.

50 статья. Бюджетның чыгымнар буенча үтэлеше

1. Чыгымнар буенча Жирлек бюджетын үтэү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәгэн килеш, жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамэлгэ ашырыла.

2. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтэү түбәндәгеләрне күздә тата:

1) бюджет һәм акча йөкләмәләрен кабул итү һәм исәпкә алу;

2) акчалата йөкләмәләрне раслау;

3) акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү;

4) акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау.

3. Жирлек халкының бюджет акчаларын алучысы бюджет йөкләмәләренең аңа кадәр житкерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен ала.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә Россия Федерациясе законнары, башка хокукий акт, килешу нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

4. Бюджет акчаларын алучы бюджет акчалары исәбеннән түләүне санкцияләү өчен кирәkle түләү һәм башка документлар нигезендә акча йөкләмәләрен түләү бурычын раслый.

5. Бюджет һәм акча йөкләмәләрен исәпкә куйганда районның финанс-бюджет палатасы түбәндәгеләрне тикшереп тора:

бюджет акчаларын алучыларга житкерелгән бюджет йөкләмәләренең яисә бюджет ассигнованиеләренең тиешле лимитларыннан, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясе коды турыйнагы мәгълүматның бюджет йөкләмәләренә туры килүенән артык булмавы;

тиешле бюджет йөкләмәсе исәпкә куелган мәгълүматның акчалата йөкләмәләре турыннагы мәгълүматка туры килүе;

түләү документында күрсәтелгән мәгълүматның акчалата түләү, акчалата йөкләмә турында мәгълүматка туры килүе;

акча йөкләмәләре барлыкка килүне раслый торган документлар булу.

Районның финанс-бюджет палатасында һәм әлеге статьяның 1 пунктында каралган тәртиптә әлеге мәгълүмат пунктнанда күрсәтелгән мәгълүматка өстәмә рәвештә башка мәгълүмат билгеләнергә мөмкин.

Бюджет йөкләмәсе муниципаль контракт нигезендә барлыкка килгән очракта, муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтуләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турыйнагы Россия Федерациясе законнарында каралган контрактлар реестрында муниципаль контракт турыйнагы белешмәләренең һәм муниципаль контракт нигезендә барлыкка килгән бюджет йөкләмәсен исәпкә алу турыйнагы белешмәләренең муниципаль контракт шартларына туры килүен өстәмә рәвештә тикшереп тору гамэлгэ ашырыла.

Акчалата йөклөмәләрне түләү (гавами норматив йөклөмәләр буенча акчалата йөклөмәләрдән тыш) бюджет йөклөмәләре лимитлары алучыларга житкерелгән бюджет акчалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Ачык норматив йөклөмәләр буенча акчалата йөклөмәләрне түләү бюджет ассигнованиеләре бюджет акчаларын алучыга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6. Акчалата йөклөмәләрне үтәүне раслау бюджет акчаларын физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системаһы бюджетлары, халыкара хокук субъектлары файдасына күчерүне раслый торган түләү документлары нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөклөмәләрен үтәүне раслаучы башка документларны тикшерү.

51 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше

1. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча жирлек бюджетын үтәү, жыелма бюджет язмасы нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы, администраторы тарафыннан гамәлгә ашырыла, моңа жирлекнен финанс органы билгеләгән тәртиптә бюджетның бердәм счетындагы акчаларның калдыклары белән идарә итү операцияләре керми.

2. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йөклөмәләр өчен түләүне санкцияләү Жирлекнен финанс органы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

52 статья. Бюджет үтәлеше операцияләрен исәпкә алу өчен шәхси счетлар

1. Бюджет вәкаләтләре кысаларында бюджет процессында катнашучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла торган Жирлек бюджетын үтәү операцияләрен исәпкә алу Россия Федерациясе Бюджет кодексының Федераль казначылыкның территориаль органында һәм (яисә) Татарстан Республикасы Финанслар министрлыгының территориаль органында нигезләмәләре нигезендә ачыла торган шәхси счетларында башкарыла.

Федераль казначылыкта ачыла торган шәхси счетлар Федераль казначылыкта билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган вәкаләтләр кысаларында алыш барыла.

Татарстан Республикасы Финанслар министрлыгының территориаль органында ачыла торган шәхси счетлар Татарстан Республикасы Финанслар министрлыгы билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында каралган вәкаләтләр кысаларында ачыла һәм алыш барыла.

53 статья. Бюджет сметасы

1. Жирлекнең бюджет сметасы Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә бюджет акчаларының баш күрсәтмәсендә билгеләнгән тәртиптә төзелә, раслана һәм алыш барыла.

2. «Россия Федерациясендә капитал салуларны яклау һәм бүләкләү турында» 2020 елның 1 апрелендәге 69-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә төзелгән капитал салуларны яклау һәм бүләкләү турында килешү (килешү) тарафыннан юридик затка субсидия бирү турында килешү (килешү) төзү, бюджет йөкләмәләренең расланган лимитларының гамәлдә булу срогояннан арткан срокка, күрсәтелгән Федераль закон нигезендә билгеләнә торган чыгымнарын каплау сроклары һәм күләмнәре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Казна учреждениесенең бюджет сметасының расланган күрсәткечләре казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэмин итү буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итүгә һәм (яисә) үтәүгә житкерелгән лимитларга туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасында казна учреждениесенең бюджет сметасын төзү һәм алыш бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә рәвештә расланырга тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы күрсәткечләре, аның житәкчесе казна учреждениесенең бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукуы бирелгән, бюджет йөкләмәләренең өстәлгән лимитлары чикләрендә, шулай ук бюджет йөкләмәләренең алынган лимитлары чикләрендә төгәлләштерелергә мөмкин.

54 статья. Финанслауның ин чик күләмнәре

1. Жирлекнең финанс органы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджетны үтәүне оештырганда, Чыгымнар буенча Поселения агымдагы финанс елның тиешле чорында акчалата йөкләмәләр өчен туләүнең ин чик күләмен (финанслауның ин чик күләмнәрен) баш урнаштыручыга, күрсәтмәгә һәм бюджет акчаларын алучыларга житкерүне (финанслауның ин чик күләмнәрен) раслау һәм житкерү күздә тотылырга мөмкин.

2. Финанслауның ин чик күләмнәре тулаем алганда баш бүлүчегә, боерык биручегә һәм бюджет акчаларын алучыларга карата билгеләнә. Жирлек халкының агымдагы финанс елы башыннан сизелерлек яисә квартал саен үсә баручы нәтижәләренә йә бюджет акчаларын алучыларны, баш бүлүчеләрне һәм аларны финанслауга заявкалар нигезендә тиешле кварталга билгеләнә.

55 статья. Бюджетны үтәгәндә бюджет турындагы карап белән расланган керемнәрдән тыш алынган керемнәрне файдалану

1. Бюджетны үтәгәндә фактта алынган керемнәрнең гомуми күләме турындагы карап белән расланган керемнәрдән тыш, Жирлекнең Финанс органы тарафыннан агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карага муниципаль алышмаларны, муниципаль бурыйчны биләүгә, шулай ук Поселение бюджетында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре үтәлешенә каралмаган очракта, жирлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлдерелергә мөмкин.

2. Максатчан билгеләнешле, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең 45 статьясындагы З пунктында билгеләнгән тәртиптә бюджетара трансферлар һәм физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган кертемнәр, агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карап белән расланган бюджеттан тыш бюджетны үтәгәндә фактта алынган максатчан билгеләнешле бюджетара трансферлар бирү максатларына туры китереп, агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карапга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертеп, чыгымнары арттыруга жибәрелә.

3. Жирлек милкендәге поселок милкендәге акцияләрне һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан алына торган акчалар тиешенчә Жирлек бюджетына 100 процент норматив буенча күчерелергә тиеш.

56 статья. Бюджет иммунитеты

1. Жирлек бюджетының мунитеты хокукий режим була, шул ук вакытта Жирлек бюджеты акчаларына түләтү мөрәжәгате бары тик суд акты нигезендә генә башкарыла, моңа Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән очраклар керми.

2. Суд приставлары хезмәте тарафыннан бюджетлар акчаларына түләтү, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән очраклардан тыш, башкарыймый.

3. Гражданга яисә юридик затка жирле үзидарә органнарының йә шуши органныарның вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтиҗәсендә китерелгән зыянны түләтү турында Поселекага карата суд актларын, шулай ук Поселение акчалары исәбеннән (бюджет акчаларын кире алу турында суд актларыннан тыш) акчаларны түләттерү турында бүтән дәгъвалар буенча суд актларын үтәү бюджет чараларын баш бүлүчеләрнең субсидия жаваплылыгы тәртибендә түбәндәге тәртиптә башкарыла:

Башкарма документ суд карапының резолютив өлешендә суд карапын үтәүгә суд актын үтәү чыганагын - Жирлек казнасы хисабына кабул ителә.

Суд актын үтәү өчен жирлекнең финанс органына тапшырыла.

Судта муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен яклаган Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче Хөкүмәтнең Финанс органына эшне карау нәтижәләре турында мәгълүматны суд акты чыгарылғаннан (кабул ителгәннән соң) 10 көн эчендә жибәрергә тиеш.

Суд тарафыннан муниципаль берәмлеккә карата куела торган һәм муниципаль казна хисабына канәгатьләндерелә торган дәгъвалар яисә башка таләпләрне канәгатьләндергәндә муниципаль берәмлек бюджеты акчаларының баш бүлүчесе, судта муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен яклаучы, шулай ук суд актына шикаять белдерү өчен нигезләр барлыгы турында Жирлекнең финанс органына хәбәр итә.

Суд актына шикаять белдерү өчен нигезләр булган очракта, муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын баш бүлүче суд акты закон көченә кергән көннән алып бер айдан да сонга калмычча шикаять бирү нәтижәләре турында мәгълүмат бирергә тиеш.

4. Башкаруга кергән башкарма документка түбәндәгеләр күшүп бирелергә тиеш: суд тарафыннан таныкланган суд актының күчermәсен, шулай ук түләтлергә тиешле

акчалар күчерелергэ тиешле исәп-хисап счетының реквизитларын күрсәтеп, түләтүче гаризасын.

Гариза, ышанычнамә яисә нотариаль таныктланган ышанычнамәнең яисә вәкилнең вәкаләтләрен раслый торган башка документның күчермәсен язып, түләтүче йә аның вәкиле тарафыннан имзала.

Башкару кәгазенең дубликаты суд тарафыннан тиешенчә таныктланган күчермәсе белән бергә аны бирү турындагы суд билгеләмәсен үтәүгә жибәрелә.

Жирлекнең финанс органы тарафыннан башкарма документ түбәндәге очракларда кергәннән соң биш көн эчендә кайта:

- югарыда күрсәтелгән документны тапшырмау;
- санап үтелгән документларның Россия Федерациясе Граждан процессуаль кодексында, Россия Федерациясе Арбитраж процессуаль кодексында hәм 1997 елның 21 июлендәге «Башкару эшчәнлеге турында» N 119-ФЗ Федераль законында билгеләнгән таләпләргә туры килмәве;
- башкарма документны үтәүгә карата Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокны бозу;
- башкарма документны кире алу турында гариза алучыга тапшыру.

Башкаруга кергән башкарма документлар түбәндәге очракларда судка кайтарылырга мөмкин:

- башкарма документны кире алу турында гаризаны (яисә суд актын) суд тарафыннан тапшыру;
- үтәлергә тиешле суд актын юкка чыгаручы документны бурычлы итеп, йә түләтүче, йә суд тарафыннан тапшыру;
- үтәүгә, түләтүчегә кергән документларны кире кайтару мөмкин түгел.

Башкарма документлар судка күрсәтелгән нигезләр буенча кире кайтарылган очракта, түләтүчегә, аннан кергән барлық документларны да кушып, хәбәрнамә жибәрелә.

Үтәтүчегә башкарма документны кире кайтару күрсәтелгән документны үтәүгә карата "Башкару эшчәнлеге турында" Закон нигезендә исәпләнелә торган срок чикләрендә күрсәтелгән документны яңадан күрсәтүгә киртә булып тормый.

Муниципаль берәмлектән акчалар алу турында суд актын бюджет акчалары исәбеннән үтәү башкару башкару башкару башкару башкару өчен башкарма кәгазь кергән көннән алыш 3 ай эчендә урынның финанс органы тарафыннан башкарылырга тиеш.

Суд актын билгеләнгән срокта үтәү мөмкин булмаган очракта, Поселения финанс органы, суд актын үтәмәү мөмкинлеген раслаучы тиешле документларны теркәп, үтәлмәү сәбәпләрен күрсәтеп, башкарма документны кире кайтара hәм "Башкару эшчәнлеге турында" Федераль закон нигезендә суд приставлары хезмәтенә мөрәжәгать итү тәртибен аңлата.

Суд актларын үтәү бюджет турындагы карап белән шушы максатларда каралган ассигнованиеләр исәбеннән гамәлгә ашырыла. Элеге максатларга бюджет турындагы карап белән расланган ассигнованиедән артык күләмдә суд актларын үтәгәндә жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертелә.

Жирлекнең финанс органы башкарма документларны һәм аларны үтәүгә бәйле һәм казна акчалары исәбеннән курсәтелгән башка документларны исәпкә ала һәм саклый.

Жирлекнең финанс органы заказлы хат кергән вакыттан алыш өч көн эчендә, кертемнәрне почта аша язып, суд актлары керүе турында мөрәжәгать итүчегә язмача хәбәр итә.

57 статья. Агымдагы финанс елын төгәлләү

1. Агымдагы финанс елында бюджетны үтәү операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Жирлекләр бюджеты үтәлеше буенча операцияләр агымдагы елның 31 декабрендә төгәлләнә.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның ин чик күләмнәре агымдагы елның 31 декабрендә үз эшчәнлеген туктата.

3. Агымдагы финанс елның 1 гыйнварына файдаланылмаган максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар рәвешендә алынган бюджетара трансферлар агымдагы финанс елның беренче 15 эш көне эчендә элек бирелгән бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш. Максатчан билгеләнештәге бюджетара трансферларның файдаланылмаган калдығы тиешле бюджет кеременә күчерелмәгән очракта, курсәтелгән акчалар, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, бюджет кеременә алышырга тиеш.

Хисап финанс елында файдаланылмаган максатчан билгеләнеше булган субсидияләр һәм башка бюджетара трансферлар рәвешендә бирелгән бюджетара трансферларга ихтыяж булу (булмау турында) турында, шулай ук курсәтелгән бюджетара трансферларны бюджетка кире кайтару турында карап кабул итү, аларга ихтыяж булу турында карап кабул иткәндә, бюджет чарагаралының баш администраторы билгеләгән тәртиптә элек бирелгән булган һәм курсәтелгән акчалар бюджетка кергән көннән алыш 30 календарь көннән дә соңға калмыйча тапшырылган хисап нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Агымдагы финанс елында файдаланылмаган бюджетара билгеләнештәге бюджетара трансферларга ихтыяж булу турында бюджет акчаларының баш администраторы карапы нигезендә шушы бюджетара трансферларның калган өлешеннән артмаган күләмдә акчалар чираттагы финанс елында курсәтелгән бюджетара трансферларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын финанс белән тәэммин итү өчен алар элегрәк бирелгән бюджет кеременә кайтарылырга мөмкин.

5. Федераль бюджеттан бирелгән файдаланылмаган бюджетара трансферларны түләтү Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

6. Жирлекнең финанс органы агымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны аларның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен чираттагы финанс

елының гыйнвар аенда Россия Федерациясендә эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә кирәкле акчалар белән тәэмүн итү тәртибен билгели.

7. Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә банк депозитларында урнаштырылган агымдагы финанс елы ахырына акчалар булырга мөмкин.

5 бүлек. Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап әзерләү, карау һәм раслау

58 статья. Бюджет хисаплылыгын әзерләү

1. Бюджетны исәпкә алу һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм бюджет законнарының башка нормаларында билгеләнә.

2. Жирлекнең бюджет хисабы еллық була. Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап квартал саен исәпләнә.

3. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы һәм хисаплары тиешле баш администраторларның (администраторларның) бюджет акчаларының жыелма бюджет хисабы нигезендә жирлекнең финанс органы тарафыннан төзелә.

4. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы жирлекнең башкарма комитетына күчергечнең финанс органы тарафыннан тапшырыла. Агымдагы елның беренче кварталы, яртыеллыгы һәм тугыз ае өчен Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм шуның белән бергә Жирлек Советының контроль-хисап органына жибәрелә.

5. Жирлекнең бюджет акчаларын баш бүлүчеләре, жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары Жирлек тармагындагы бюджет чараларын алучылар (курсәтмә бирүчеләр), бюджет керемнәре администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә жыелма бюджет хисабын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары күчмез мөлкәтнең күчмез милеккә салымы өлешен биләгән жирлекнең финанс органына жыелма бюджет хисабы, 1 квартал, яртыеллық, тугыз айлық хисапларны, финанс елын тапшыра.

6. Бюджет хисаплылыгы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) Поселение бюджеты үтәлеше турында хисап чорына жирлек бюджеты керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасын курсәтеп;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) анлатма язы.

59 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек бюджеты үтәлеше турында Еллық хисап Жирлек Советында каралганчы төп бюджет акчалары администраторларының бюджет хисапларын тышкы

тикшерүне һәм бюджет үтәлеше турында еллық хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә алган тикшерү узарга тиеш.

2. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисапны тышкы тикшерү Жирлекнең контроль-хисап органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Авыл жирлегенең контроль-хисап органына тышкы тикшерү өчен башкарма комитет тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә әлеге Нигезләмәнен 46 статьясындагы 6 өлешендә каралган бюджет хисабы һәм документлар тапшырыла.

4. Жирлекнең башкарма комитеты аңа бәяләмә әзерләүгә быелның 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллық хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган сротка уздырыла.

5. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисапка Бәяләмә жирлек Советының контроль-хисап органы тарафыннан бер үк вакытта жирлекнең башкарма комитетына юллама белән тапшырыла.

60 статья. Жирлек Советы каравына Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап бирү

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисап Жирлек Советы каары белән раслана.

2. Жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бюджет үтәлеше турында еллық хисап белән бер үк вакытта бюджетның үтәлеше турында Жирлек Советы каары проекты, резерв фонды ассигнованиеләренең үтәлеше турында хисап, Жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары турында хисап, эчке бурычның торышы турында хисап һәм бюджет законнары нигезендә башка хисап тапшырыла.

3. Жирлек Советы Жирлекнең контроль-хисап органы бәяләмәсен алганнын соң, Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисапны карый.

Бюджет үтәлеше турындагы еллық хисапны каару нәтижәләре буенча Жирлек Советы бюджет үтәлеше турындагы каарарны раслау яисә кире кагу турында каар кабул итә.

Бюджетны башкару турында Совет тарафыннан каар кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрес чагылдырмау яисә тулысынча кире кагу фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокка кабат тапшыру өчен кайта.

4. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллық хисап Быелгы Жирлек советына агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

61 статья. Жирлек Советы тарафыннан бюджет үтәлеше турында каар проектын каару һәм раслау

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турында Жирлек Советы каары белән, бюджет керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының (профицитының) гомуми қуләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап раслана.

2. Хисап финанс елы өчен жирлекнең бюджет үтәлеше турындагы каарарга аерым күшымталар белән түбәндәгә күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча Жирлек керемнәре;

бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча Жирлек бюджеты чыгымнары;

бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча Жирлек чыгымнары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча жирлек;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары Бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары төркемнәренең, төркемчәләренең, статьяларының, төрләренең кодлары буенча;

Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карап белән шулай ук Жирлек бюджетын үтәү турындагы карап өчен Халық Советы карарында билгеләнгән башка күрсәткечләр дә раслана.

3. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы хисапны раслау хакындагы Дәүләт Советы карары билгеләнгән тәртиптә имза салынгандан соң жиде көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга тиеш.

6 бүлек. Бюджет бозулары һәм бюджет мәжбүр иту чараларын куллану турында гомуми нигезләмәләр

62 статья. Бюджет бозу тәшенчәсе

1. Жирлек Башкарма комитеты, Районның Финанс-бюджет палатасы, бюджет акчаларының баш администраторы (администраторы), муниципаль заказчи тарафыннан башкарылган бозу дип таныла:

1) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе бюджет законнары һәм башка хокукий актлар нигезләмәләрен бозу;

2) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга гавами норматив йөкләмәләрне һәм башка туләүләр буенча йөкләмәләрне билгели торган хокукий актлар нигезләмәләрен бозу, муниципаль мөлкәт белән идарә иткәндә һәм эш иткәндә һәм (яисә) аннан файдаланганда Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының керемнәрен һәм чыгымнарын булдыру, гавами-хокукий белемгә зияян салуга китерә торган хокук актлары нигезләмәләрен бозу;

3) бюджеттан акчалар бирү турында шартнамәләр (килешуләр) шартларын бозу;

4) муниципаль контрактларның шартларын бозу;

2. Элеге статьяда күрсәтелгән бюджет процессында катнашучыга карата бюджет мәжбүриләү чараларын куллану, Россия Федерациясе законнарында каралган жаваплылыктан тиешле нигезләр булганда, аның вазыйфаи затларын азат итми.

63 статья. Мәжбүриләүнен бюджет чараларын куллану

1. Бюджет кагыйдәләрен бозган өчен мәжбүр иту буенча бюджет чарасы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә финанс органнары һәм Федераль казначылык органнары тарафыннан кулланыла.

2. Бюджет чараларын куллану буенча финанс органнарының һәм Федераль казначылыкның вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексының хокукый нормалары белән билгеләнгән.